

Riosi Kaaweruma Tuuyewari

Marako Iyoteria

Waani Paatori ki ti'tijoeekachi

(Maateo 3:1-12; Ruuka 3:1-9, 15-17; Waani 1:19-28)

¹ Ihji i'wa iyotapechi iyotetiamea, Riosi kaaweruma tuuyewarichi simiyame nayewaniamepua, Apoe te'ta Riosi Taanara, Riosie Weratiamechi simiyame.

² Ehkoriaami Raawitaru Riosi nayewaturaa, eee cheeka iyoteriaipua Riosi chiiiao, Riosi Taana nayewakaopua wahka ihtoriachi naawameriopua:

Wa'a aamo uhjurenane aata,

amochi simiyame nayewamichiopua ti'tijoerio,
kaaweruma poee ahpo wahjonemichio iikachio,
ke'chu aamo asioiopua weechiami ti'tijoeri
nayewemiao,
no'o kaaweruma tuuyewari pichikeka mochitop-
uawichioopua.

³ Puuu Isaia cheeriaipua tiameo:

Wahka ki tijoeekachi siinachaniamepua aata tijoe,
puuu eee cheechaniame:

“Eeme ti'tijoe ooweru tiame,

riisame poee wahjonemitiapua aamo iikachio,
Riosi chiiiao aamo iikachi uumichiopua.”

⁴ Puuu wa'a ooruchi siinachania tuutiamea, Waanitaru wa'a teetomia eneriamepua, wahka mehka ki tijoeekachi tuuyeka siinachaniame, ti'tijoe ooweru tiame paatokaopua. Puuu Waania paatoka yaajatoaio eee chaaneka tuuyeriaipua ti'tijoerio: “Ka'karuma enepaka mochitomitia eemea aamo iikachio, aamo ki ka'karuma

nokayao, yooma toakaopua wa'asio. Noochi e'enamitia eemea aamo ki ka'karuma nokayao, toinarepaka, aamo ki ka'karuma toinarepasoopania, aamo neeroiye paatomania, aamo tatakoririaopua amochio, no'o aamo paatoriae Riosie cheriwetiame aamo tetewipuawichiopua, ti'tijoerio.”⁵ Wa'a Waani kahtiachio, yooma Uurea weechi mochikamea, Eerusareni mochikamea tiamea, wa'a e'enaparepua Waanie tuuyewa keepumia. Waania ti'tijoeo ooweruopua tiame, Riosichi ahpo cheriwejeresoopua ahpo tatakoririao, yooma toinarepasooa ahpo tatakoririao, paatosiriamepua waikao Oorani akichio.

⁶ Waani wakirataa, tumusari animari kuuparae netetiame enerepua, puuu wahsipuraraai wi'chie netetiame enerepua. Ihji koayaa ohchi enerepua, se'ori tiame.

⁷ Waania ti'tijoerio, eee cheeka naaweseriamepua:

—Neipa no'oo piirechi tijoe enameripua, piirechi aata epeche weruma tiame ki no'ochitia; pu'kao no'oo kisi nateyamenia, pu'ka kakajoyaraoi no'o na'sonemiao.

⁸ Neeea neeroie paatoamepua ti'tijoerio ooweruopua tiameo, nape apoe enameri enasaapua, ahpo Riosiwari paatomeripua.

Waania Eesusi paatona

(Maateo 3:13-17; Ruuka 3:21-22)

⁹ Pu'ka taawechiamio Eesusia, Nasare mochiwachi o'inia eenakame eneriaipua, Arirea weechi. Waania wa'a eenakopa pu'kao, paatorepua Eesusio, Oorani akichio.

¹⁰ Eesusia wa'a paatotiai neerochi machenaio, tewekachi wahjoame tetewarepua tepoona. Wa'a tewekachi wahjoriachitepao, Eesusia, Riosi Riosiwari tekiyame tetewarepua, kooroka tiame, pu'ka kooroo apochi eenaka apochi yasipame. ¹¹ Waikao i'ka kooroka tiame Eesusichi yasipoio, teweka wahjorachi o'iniaio, chiiame inamuretupua:

—Muuujupua no'o Taanaa —chiiame—. Muuupua tiameo, te'ta no'o nakika yasitoao. Muuupua tiameo no'o iintomiawichioo, te'ta uuriaa.

Satanasio Eesusi aatiataria
(Maateo 4:1-11; Ruuka 4:1-13)

¹² Waikao Riosi Riosiwaria, seenepi pu'ka wa'apichi, mehka i'torepua ki tijoeekachi. ¹³ Wa'a ki tijoeekachio, ooka weerewa taawe yasiterepua wa'ao, oori ohjoachi. Satanasia Eesusio, tatakoritemo o'rariaipua, nape Riosi ku'iwaraai wa'achi nokarepua Eesusi ku'ipakao, Satanasi aatiatawao anachapawichio.

Eesusi ahpo o'ichari tehki, Arirea weeechiami
(Maateo 4:12-17; Ruuka 4:14-15)

¹⁴ Neipa Waani karichi pachatioiopua, Eesusia Arirea weeechi akiparepua Riosi ahpo Noono nayewatumia, Riosi kaaweruma tuuyewari. ¹⁵ Wa'a Arireao Eesusia, eee chanika nayewerepua ti'tijoeo ooweruopua tiame:

—Asikame wa'asiopua no'o Noonoo, uhjuramio tuuriaa. Asikamepa aamo mochikachio, Riosi ye'karichi muitemerio. Pukaepa toaka mochipuapua wa'asi pu'ka aamo ki ka'karuma nokayaopua wa'asi, ohso kaawe Riosikamera kaaweruma tuuyewarira pichikeka mochitopuapua, pu'kakamera yooraka mochitosaa eemea, newipatepuamepua tewekachi Noonoo.

Eesusia naao sochiero yeetona
(Maateo 4:18-22; Ruuka 5:1-11)

¹⁶ Eesusia Arirea Pa'wesuweko ihtoao, Siimoni tewarepua ahpo poonima Anteresi ihsiamie. Ihjia sochichaira ihpapaka nokariaipua pa'wechio, so'chi i'yaka tekipanaka, wa'a nokaka tekipanameka puuua. ¹⁷ Eesusia pu'kao, wa'ami u'matokaopua chaanesirepua na'pa:

—No'lo ahjama ohjoame enemitia eemea. Neeea aamoo ti'tijoeri oowe erapatiam e nepatemapua, Riosi kaaweruma tuuyewarie po'wachuame.

¹⁸ Waikao puuuu wa'api toisapa ahpo sochichairao, ahjama siimparepua.

¹⁹ Wa'a ikisaopua tiameo Eesusia, teesa waanakoopua tiameo, Sewereo tatanara tewarepua waikao, Saantiaoo ahpo poonima ihsiame tiame, puuuu pawekakerachi mochiriaipua, ahpo sochichaira tehपुरiachiami kateweka. ²⁰ Pu'kao Eesusia paajutesirepua tiame ahpo ahjama ohjomichiopua pu'kao. Waikaopu tehtemaria ahpo noono pawekakerachi tekipaname toisaopua, ahjama siimparepua tiame, taamo Paamira Eesusi na'naritoka.

Tijoe na'ararie keewakame
(Ruuka 4:31-37)

²¹ Wa'a inisika Eesusia, Kapenau tewaniachi asirepua resipuniachi taawechi, wa'a e'ensaoopua, i'isaeri napawikarichi pakirepua ahpo ajawaria ahjama, wa'a yooremina o'inerepua masiteka. ²² Wa'ao Eesusi masitia keepuamea, peenia erakoka inamurepua pu'kao, tísia peeneka masitiamekopa pu'kao, Riosi kaaweruma tuuyewario, ki i'isaeri iyoteri ti'tijoechitiaopua. ²³ Nape wa'achi tiopachioi yasariaipua aaata keewakame, na'arari pakitekame. Puuuu tísia nekawekao, chaanerepua Eesusi:

²⁴ —¿Ihtana yoramia eenakamemua tamochio, Eesusi Nasare ohjoeme? ¿Taamokosa kokosa yoramia eenakamemua? ¿Ki aamo machiyamekosa teemeapa, Riosichi aamo eenakameko, aamoo te'ta Riosi kaawerumarako?

²⁵ Waikao Eesusia te'yarepua pu'ka na'arari pakiteriao chaaneka:

—¡lhchi yaasa muuua na'arari! ¡Yaapiti, machenasa muuua pu'ka tijoechio!

²⁶ Waikaopu nanaararia, ki muenati sasaweteka pu'ka tijoeo, ki ku'ita sisinaka machenarepua pu'ka tijoechio.

²⁷ Waikaopu wa'a e'enakamea, tísia majakamekapapua, ahpo iinatukerepua chaachapaka:

—¡Ihtana weemera penipaniame ihjia, ihji tijoea tísia utewari iinueka nayewamepua, ahkasi riaorósiwari nanaarariai, e'wiamepua? ²⁸ Ihji Eesusi inisiriaa, ki tehpe yomachi nane'reretupua Arirea weechiamiopua mochiwachiami tiame.

Peero waasira yachapatewa Eesusie

(Maateo 8:14-15; Ruuka 4:38-39)

²⁹ Napawikarichi puuyatioopua Eesusia, Siimoni ta'perachi simirepua Anteresi pehterachi tiame, Aakowo yeeka Waani tiame. ³⁰ Wa'a ta'pechi ajasitioopua, Siimoni waasiraa ipetachi poirepua che'yame. Wa'a mochikamea chaachaparepua Eesusio,

kokorenio tuuka wa'ao. ³¹ Waikao Eesusia naaepakao, sekachi chapika werisipurepua kokoriameo. Waikao wa'a ikitiaopua kokoriamea, yachaparepua ikanati. Waikaopua yachapatetiaopua, koame yorasirepua Eesusi ko'kotemia.

Muuwaeme kokoriame Eesusi sauteria

(Maateo 8:16-17; Ruuka 4:40-41)

³² Wa'ao Eesusia taaaa pakiyoio, muuwaeme kokoriame u'yeparetupua, wahjachi aaataa, na'arari yahchawa kokorewa. ³³ Puuu ti'tijoeria wa'a karichi muirachio, tísia muuwaeme napawirepua. ³⁴ Eesusia wa'ao, ki ookapi kokoriame yachapaterepua, a'chitiame ko'koame iniwaeme. Eesusia na'arario, kiisi toarepua nayewamichioo, machiwamekapa puuua pukaeo.

Eesusia napawikarichi nayewatuna Riosi kaaweruma tuuyewari

(Ruuka 4:42-44)

³⁵ Eesusia wa'a mochiwachio, amori ma'chirepachi yasisisapa wa'ao, machenarepua wa'ao mehka ooruchi, ahpo Noono Riosi ahjama nayewamia yuuweekachi.

³⁶ Siimonia ehjepao, ahpo ahjama mochikameo tiameo, Eesusi i'yamia siimparepua. ³⁷ Puuuu tewisaapa, chaanerepua:

—Yooma ti'tjoeria aamo i'yani wiituo.

³⁸ Nape Eesusia cheerepua:

—Pirenachiami siimpameri teemea ehpeo. Nahpe, i'ka Riosi kaaweruma tuuyewario, pirenachiami i'tomia. Pu'kawichio machenakame neeea, nayewatumiao.

³⁹ Wa'a ikire Eesusia waikao. Yomachi Arireami oi-parepua, i'ka Riosi kaaweruma tuuyewari tuuyesikao, yoomachi napawikarichiami, mochiwachi tiame. Waikao Eesusia wa'a inisirepua waikao, yomachi mochiwachi-amio, puuyachasika na'arario, kokoriame sautesikaopua tiame.

Eesusia yachapatena repera kokoriame

(Maateo 8:1-4; Ruuka 5:12-16)

⁴⁰ Piiripi tijoe repera kokoriamea, tawemina chokichi chopokorieka weripakao, chaanerepua Eesusio:

—Aamo no'o sautejerani neeea wa'a aamo erasoo, yachapanarenia no'o kokoriao ko'koame.

⁴¹ Eesusia waikao cheriwepakao, ahjachi seekarepakaopua, chaanerepua:

—Aamo yachapatenare neeea. ¡Yachapakame itipisa naaju muuuu, wa'asi!

⁴² Wa'a chaanesochepa Eesusio, puuu repera ko'koamea, toarepua pu'kao wa'asi. Saukame itipirepua

wa'asi. ⁴³ Waikao Eesusia pu'kao, no'anurerepua pu'kao ahpo ta'perachi, nape utewaeme eee chaanesapa pahcha:

⁴⁴ —Nee. Ka'te aaata tuuyemitia muuuu i'ka aamo ikiriao. I'kache iintopuapua muuuu. Waami siimitia muuuu napawikarichi neeseriosichi, pu'ka neeseriosio, pu'ka itapiti i'yetomitiapua Moisetaru nuurari nuura, i'ka Riosi aamo yachapariawichioo. Wa'a ihsimitiamua tiameo, i'ka Riosi iintoriaopua amochio, yooma ti'tijoeri tetewimichiopua, aamoo saukamekopua wa'asi, pu'ka aamo repera kokoriaopua.

⁴⁵ Nape tijoea no'rasaapa yooma tuuyesirepua wa'a mochiwachio, yooma Riosi iintoretiaopua apochio, kaawe iintokao. Pukaepa neipao Eesusia, ka'chi iika te'ta ma'chiamе pakime e'rarepua wa'a mochiwachio. Pukaepa oowera ma'chiche oojowirepua waikao ki tijoeekachiche. Nape ahkasi wa'aoi ahkaoi mochikame e'enaparetupua Waani keepumiaopua kahtiachi, tetewinariapa pu'kao.

2

Eesusia tu'wikame sautena (Maateo 9:1-8; Ruuka 5:17-26)

¹ Paikapi taawechiami neipamio Eesusia, eenechi pakirepua Kapenauo. Waikao ti'tijoeria Eesusio aaata ta'pechi kahtiamе inamukapao, ² ki ookapi napawirepua wa'ao muirachi, wa'a yeetarachio kiisi ojowime teererepua. Pu'ka napawikame ti'tijoerio Eesusia, wa'a ihsirepua masiteka Riosichi simiyame. ³ Wa'a teerenioi wa'ao, wa'a e'enarepua naao ti'tijoe aaata tu'ikame tijoe upakoame. ⁴ Nape tísia tahchiamе weeriopa muirachio, ka'chi ikime erakoapaopua te'ta Eesusi kahtiachi pachanariaiopua ahpo kokoriamе u'pariao, karijampa mo'moenarepua. Wa'a mo'moenasaapua, wahjonarepua Eesusi kahtiachi

riisakao, wa'a ikisaopua wa'atipo tekipurepua kokoriameo, e'taparachi tekitoka. ⁵ Waikao Eesusia pu'ka kokoriameo, tísia paparamekopua apochio, tísia tesiwa e'repakaopua pu'kao, chaanerepua tu'wikameo:

—Tísia aamo cheriwame neeea. Wa'a e'rapa neeea, aamo sautenania, yooma aamo tatakoririaoiopua puhjeka.

⁶ Nape wa'ao ookapi iyoteri ti'tijoea, wa'a chiioa Eesusio apoe te'ta cheriwio tuuyopa tatakorio, ki kaawe erakokaopua, chaachaparepua ahpoo: ⁷ “¿Achini iikai wa'a cheeka nayewame ihji tijoea? ¿Ki Riosikamera na'areka wa'a chiamepu? ¿Ki apoekamerache Riosi cheriwamepu tatakoritiamero? Riosi apoekekamera puuuu, tatakorikame cheriwamea.” ⁸ Nape Eesusia nane'riapa pu'kaopua apochi erakoao, chaanerepua:

—¿Achini iikai wa'a tiame no'o erakoame eemea, kisi no'o kaawe ihsio erakowao? ⁹ Ehsosao naaju, ¿ih-tanakamera epeche ki tehkiuarepua naaju: “Cheriwetiamero itipimitia muuuu aamo tatakoririao”, chaniwa, naatikosaoipua naajuoi: “Saukame werisikosa muuuu”, chaniwakosa? ¹⁰ Weh, ehpe wa'api aamo tetewitemania no'oo, te'ta utewari iinueemekopua no'oo, aata te'ta tatakorikameoi, te'ta ahsieme saukame no'o itapitiamekoopua, te'ta tatakoritiamero ahsieme cho'wetiamero itipitiamekooipua.

Wa'a cheesaopua chaanerepua tu'wikameo:

¹¹ —Aamo chaanenane tu'wikame, saukame werisika, apechunasaa aamo ipetawao, oisika no'ramitia aamo petechio.

¹² Wa'a chaanetiache tu'wikamea, ikanati kaaweruma werisika ahpo petechi no'rarepua, ahpo ipetawaopua tiameo, mooketoka. Waikao wa'a mochikamea, ki Eesusichi na'arekamea, tahpitika tiame peenia erapaka Eesusi

iintoriao, cheriwema ki'yarepua Riosio, ki nu'uti peenia iintoriopua Eesusichio. Wa'a erakoapaopua chaachaparepua ahpoo:

—Ka'chitia taawechi tetewameai teemea, i'ka eee tiame iintoniameo.

Eesusia, Reewi tewaniame yeetona

(Maateo 9:9-13; Ruuka 5:27-32)

¹³ Eesusia wa'a tiame iintosaopua neipao, eenechi pa'wesue eenariamepua. Wa'a enasoopua pa'wesuweo, muuwaeme ti'tijoe ooweru tiameo, napawiriamepua Eesusi eenariachio. Waikao Eesusia o'inerepua wa'a masitekao, apochi waapi enepakameopua keepumiao.

¹⁴ Ehjepamio masiteka kajusaa u'matosaapua, Reewi tewaniame tewarepua, Arajeo taanara. Puuuu toomi koparoaniachi yasariaipua, ya'yawichiwichio koparoaniachi wa'a mochiwachio. Wa'a tetewikapa pu'kao, chaanere Eesusia:

—Nahpe no'o ahjama. Neeea aamoo, no'o masitewara enejeraninia.

Waikaopu Reewia pu'serepakapua Eesusi chiiiao, ahjama simirepua tiame wahjachitia, ahjama teetomia ahkai Eesusi simiyachio.

¹⁵ Neipapamio piie taawechio, Reewi ta'perachi koi'oio, Eesusia koi'rachi yasariaipua ahpo yeetoria ahjamao, wa'achi nokariaipua tiameo, muuwaeme ti'tijoe Eesusi keepupuame, Eesusi teetoachi pirenatukame. Wa'achi mochiriaipua tiameo Eesusi chokichio, ti'tijoe koparoame te'ta ya'yawichiwichio, wa'a ikisa muuwaeme wahjachi ti'tijoe tatakoriame, ki kaawe nokayame tetewiniame.

¹⁶ Iyoteri ti'tijoea, wa'a kahtiame tetewapa Eesusio, yooma pu'ka ki ka'karuma ti'tijoe ahjama koakao, puuuu iinatukerepua Eesusi masitewarao:

—¿Achinikai aamo masitaria pu'ka ki ka'karuma ti'tijoeri ahjama koayamepua, pu'ka te'ta yawichiwichio koparoame ahjama, wahjachi ti'tijoeriopua tiameo, ki ka'karuma nokayame tetewiniame ahjama?

¹⁷ Pu'kao wa'a chaachapame inamukapao Eesusia, chaanerepua pu'kao:

—Ki kokoriamea kihta nakiyamepua me'merikoo. Kokoriamekamera nakiyamepua me'merikoo. Neeea kokoriamekamera sautemia eenakamenia, ki kokoriameo ka'i. Neeea tatakorie kokoriamerakamera sautemia eenakamenia, kihta ahpo tatakorikame maayameopua, ka'i.

Ki koi'wa Riosi iyoriwa yoraniame

(Maateo 9:14-17; Ruuka 5:33-39)

¹⁸ Aataa seenepi simiyame taawechi Waani ma'masitewarao, pa'parisero masitia na'naritoameapua tiameo, ki koi'wa Riosi iyoriwa nokayame tetewapao, Eesusichi e'enakaopua chaachaparepua pu'kao:

—¿Achinikai Waani na'naritoamea, pa'parisero na'naritoameapua tiame, ki koi'wa Riosi iyoriwa nokayamepua, nape aamo na'naritoamea, ka'í? ¹⁹ Wa'a chaanetiapao Eesusia, cheeka nehjiarepua:

—¿Toore aiwatariarepu nenewiwachi paajutetiamea, aata neewikame ahpo neewiriachi kahtioiopua pehjo? Ka'ipua, ohso kaawe yoomahka paajutetiame, ta'iria ko'kopuamepua, ahkasi posaka. ²⁰ Puuu neewimerika tiamea, neepua, noochi paparamechio. No'o apechunatiopa ki'tioiopua i'ka weechio, waikaope noochi papamea o'inemapua ki koi'wa Riosi iyoriwa yorasikao.

²¹ Waikao wa'a cheesapa Eesusia ahpo iinatukiameo, chaanerepua:

—No'o tewekachi apechunatiopa, ehkoriaami o'inia oochetiame nokisitiamea toipuamepua wa'asi,

weemera tiame te'teretopuawichiopua, Riosichi kaawe te'terewaopua, aataai ki koyacheme tiachitiaopua oochetiame wisasorio, weemera wisasori chuhchekao. Wa'a iintotioopua weemera wisasorie koyacheraa, chu'rupaka si'panameripua oochetiame wisasorio. Wa'a iikapu oochetiame wisasoria, epeche weere enepameripua yeewasipakao. ²² Wiino weemeraai, ki totoaniamepua oochetiame wichijarichioi. Wa'a iintotiaapu weemera winopatariiai, tatateka si'panamaoipua oochetiame wi'chijario. Wa'a ikisooopua oochetiame wi'chijario, yooma na'itumeri wi'suka weemera winopataria, wi'chijaria tiame. Pukaepa weemera wiinoa weemera wichijarichi toaniamepua.

*Eesusi na'naritoamea tiiriko muurara tehpunaria
(Maateo 12:1-8; Ruuka 6:1-5)*

²³ Piire taawe resipuwa taawechio, Eesusi tiiriko echichiami u'matoio ahpo ajawaria ahjamao, chorowapa puuuu, tiiriko kumisiriaipua, muurara okisika. ²⁴ Parisero ti'tijoea wa'a nokisiopa Eesusi ajawario, iinatukerepua Eesusio, chaachapaka:

—¿Achini iikai wa'a nokayame aamo ahjama ohjoamea, ki reesisenioi resipuwa taawechio, ihtaai yooramekopua?

²⁵ Nape Eesusia nehjiarepua pu'kao:

—¿Ki nane'riame eemea aamo ehkoriami Raawitaru iintorioa, ahpo ahjama nokisiamе cho'chorowapasooopua piie taawechio? ²⁶ Iiweta Aawiatataruo te'ta neeseriosikoipua, ¿ki Riosi kaarichi pakika Riosi paaniwara ko'kakame puuuu, Riosiwichio to'weniame tiopachio, ne'neseriosiche ko'komichioo? ¿Ki pu'ka paani uusa kipotekamepua tiameo ahpo ahjama nokisiriao, tísia cho'choroopa?

²⁷ Wa'a chaanesapao Eesusia, chaanerepua tiameo:

—Resipuniame taaweaa, ti'tijoewichio yachatiamepua, ki resipuniame taawekamera ti'tijoeri ye'kamichiopua. Resipuniame taaweaa, Riosie yachatiamepua. ²⁸ Pukaepa nee Riosie Tijoe Tijoetutetiamea, neekamera ye'kamepua, resipuniame taaweo.

3

Tijoe sekachi chookopakame (Maateo 12:9-14; Ruuka 6:6-11)

¹ Neipao Eesusia, eenechi napawikarichi eenariaipua. Wa'a yasariaipua piiripi tijoe sekachi chookopakame.

² Nape wa'aoi ihpueniame enere Eesusia, aaata resipuniame taawechi sautesoopua, wenejinaria. ³ Eesusia wa'ao, sekachi chookopakameo chaanerepua:

—Werisisa, i'wa weripamitia naasipa.

⁴ Wa'a ikisoopua pu'kao, wahja wa'ao, iinatukerepua cheeka:

—¿Ihtanakamera epeche kaawejoarepua, resipuniame taawechi yoraniaa, kaaweruma yoraniamekosa, ki kaaweruma yoraniamekosaoio? ¿Meriniamekooi, ahjateka newipateniakosaoipua?

Nape aapoeo ihchi itipirepua, kiisioi ihta nehjiaka.

⁵ Waikao Eesusia kiisi kaawe erapaka ahpo norikame ne'nepasaopua, tísia yuuwesiparepua, kiisi pahteka inamuamekopa pu'ka chaaniao. Wa'a iikaopua, chaanerepua chookopakameo:

—Ehsoo, riisasipaomua aamo seekao.

Waikaopu sekachi chookopakamea, riisasiparepua seekao. Ahpo seekache riisasipasopua, saukame itipirepua ahpo chookowao. ⁶ Waikao pa'pariseroa wa'a puuyasachepa puuua, Eesusi ahpo merimia katewesirepua, Eeroremina chuchukuame ti'tijoe ahjama.

Eesusia muuwaeme masitena pa'wesuwe

⁷ Eesusia muuwaeme Arirea mochikame na'naritowae ahjamao, ahpo masitera yeekaopua tiameo, Arirea pa'wechi akiparepua. ⁸ Waika taawechiami Eesusiapao, kai waapisi nane'reretiamene enere puuuapa, tísia peenia ihsiaopua ahpo Riosi utewarieo. Pukaepa ahkai yomachiami mochikamea wa'a e'enariaipua Eesusi tetewika machinariapa. Puuu wa'a e'enakamea ihji enerepua: Uurea weechi mochikame, Eerusareni mochikame, ahkasi Irumea mochikame tiame, wa'a ikisa muuwae tiame Oorani akichi cherayachimina ohjoeme. Wa'a e'nakame enerepua tiameo, Tiiro mochiwachiami o'inia e'enakame, Siironi mochiwachiami o'inia e'enakame tiame. ⁹ Pukaepa Eesusia wa'a pa'wechi asiaio, yomachiami weechi o'inia e'enakame wa'a tewarepua. Waikao Eesusia, po'wachuwa nerokakera katewetiamene iinuenurarepua ahpo masiterao, ki tahchika yasinariapa pu'ka tísia muuwaeme yomachi e'enakame masitekao. ¹⁰ Nape ki ookapi Eesusi kahtiachi e'enakaopua, Eesusichi aampa e'enarepua ahjachi ihchepanareka, ikanati yachapanariapapua ahpo kokoreka mochitoo, ki ookapi wa'asi sautekame inamukamekapa Eesusiopa. ¹¹ Puuu ti'tijoe ooweru tiame nanaarari apochi mochitiamea, Eesusi tawemina chopokorieka aajapapua siinakokao, eee chaachapakao:

—jMuuupua Riosi tepoena o'inia eenakamea, apoe Riosi Taanara tijoe tijoetukamea!

¹² Nape Eesusia wa'a chaachapopa ti'tijoechi mochikame nanaarario:

—Ihchi mochika eemea —cheeka te'yarepua yooma tetewachio, ki nanaararie nane'repuawichio, te'ta aatanakoopua ahpo.

Eesusi oosa mariki aampa ooka, uuka ajawaria
(Maateo 10:1-4; Ruuka 6:12-16)

¹³ Pu'ka nanaarari terisaapa Eesusia, teewi kaawieka ti-iachi mooenarepua, paikapi ahpo masitera yeeka. ¹⁴ Wa'a yasipasaapua ookapi ahpo oowe e'reria uurepua, oosa mariki aampa ooka ti'tijoe ajawarepua, ahkaoi ahpo tehkiwa yorasia nokisimichiopua, Riosi kaaweruma tuuyewari nayewatusikaopua. ¹⁵ Pu'kao ajawasaapa, ahpo Riosiwari utewari yahcherepua, pu'kao pu'ka utewarieo nanaarari puuyanasimichiopua, ti'tijoechi muikameo. ¹⁶ Ihjipu oosa mariki aampa ooka uutamea: Siimoni, pu'kao Peero tewatiame tiame; ¹⁷ Saantiao, Sewereo taanara, wa'a ikisa Waani, Saantiao poonira, pu'ka ookao Waanereje teewatanime tiame, Te'oni Tatanaraa cheeka chaniwame; ¹⁸ Anteresi, Eeripe, Waatorome, Maateo, Toomasi, Aakowo, Arajeo taanara; Taareo, Siimoni, Kaanani ohjoekame tijoe; ¹⁹ Uurasi Ihkarióte tiame, puuua neipao Eesusi ki ka'karuma ti'tijoechi nehjakame.

Satanasichi o'inia eenameko tuuwame Eesusi utewario
(Maateo 12:22-32; Ruuka 11:14-23; 12:10)

²⁰ Wa'a iintosaapa Eesusia ahpo ajawaria ahjamao, ahpo checherepachi no'rarepua ko'komia. Nape wa'aapechi ajasitioio, ki ookapi mochiriopa wa'ao ka'chi iika ko'kome teererepua. ²¹ Eesusi tetejimaraa wa'a inamukapao Eesusio, wa'a e'enariaipua i'tomia, ki inatameka ihsiopa, ki ookapi ti'tijoeeri ku'inarekao.

²² Iyoteri ti'tijoe Eerusareni o'inia e'enakamea, chaachaparepua:

—Ihji Eesusia, te'ta Weseu Satanasi utewarira yahchamepua apochio, apoe te'ta na'arari teekora. Pu'ka utewarie puuyachamepua na'arario, ti'tijoechi muikameo.

²³ Wa'a chaachapopa pu'kao Eesusia, waapi ahpo ajapanurerepua, chaanenariapa. Wa'a ikisoopua chaanerepua:

—¿Achini iintoka ma'chipatapu Satanasia, ahpo wa'apio? ²⁴ Aataai yawichia ahpo wa'apichi nasiwamea, ahpo wa'api soopameripua. ²⁵ Aata ahpo ta'pechi mochikamea, ahpo ta'pechi mochikamechi nasiwasisaa, ahpo wa'api soopameripua. ²⁶ Satanasiai ahpo wa'apichi nasiwasisaa, ahpo wa'api soopameripua, wa'atiao ka'chi iika ahjakame weritomeripua ahpo yawichituwachio.

²⁷ 'Aata tijoe utewaeme enesoo, aataai ka'chi iika ichikonemeripua ta'perachi pakikao, ki o'yesaapua pahchao.

²⁸ 'Neeea i'ka no'o chiiao, te'ta pichiwa chiamepua: Yooma aata tijoea oowitiamea tiameo, ihtaoi ahpo ki kaawe iintokaio, ihtaoi ki kaaweruma cheekaio, cheriwepuame tiamepua; ²⁹ nape Riosi Riosiwari ahpo chaania ki e'wekamea, ka'chitia cheriwepua tiamepua, ka'chitia cheriwepuamepua tatakoririao, ki itayamekapapua ahpo cheriwepuameo. Puuu aata wa'a tiamea, wa'api teeka itipimeri puuu tatakoriekao, ahkasi ki wahjiamesi.

³⁰ Wa'a cheeka ahpo nehpuare Eesusia, Weseu riaorósiwarira apochi iinueko tuuwao.

Eesusi poponira yeeyera tiame

(Maateo 12:46-50; Ruuka 8:19-21)

³¹ Wa'a ihsioi Eesusio tísia naanasoti oika ti'tijoeri sautekao, ma'chi werika Eesusi yeeyeraa, Eesusi poponira ahjamao pipinira tiame, paenurerepua Eesusio.

³² Waikao wa'a mochikamea Eesusi norikame, Eesusi paaewa inamukapaopua, chaachaparepua Eesusio:

—Aamo yeeyea aamo poponi pipini tiame ahjama, aamo paaechanipua waami ma'chi.

³³ Nape Eesusia, cheerepua:

—Aa no'o tetejima, ¿Aatanakamerajuarepu no'o yeeyea, no'o poponia pipinia tiameo?

³⁴ Waikaopua ahpo norikame mochikame ne'nepakaopua, chaanerepua:

—I'wa mochikamerapu no'o yeeyea, no'o poponia pipinia tiame. ³⁵ Aataai Riosi e'ra yooramea, no'o yeeyekaite puuuu, no'o pooni, no'o piini tiame.

4

Echayame masiteniame wa'achitari

(Maateo 13:1-9; Ruuka 8:4-8)

¹ Piirechi taawechio Eesusia eenechi pa'wesue o'ineriaipua masitekao, wa'a kahtiachio tísia muuwaeme napawiriaipua tiame. Waikaopua pawekakerachi moenasaopua pa'wechi chuhkuamechio, wa'a yasiparepua waikao. Wa'a ikitioopua ti'tijoeria, waapi ma'chi ajapare puuuu, pa'wesueo. ² Waikao wa'a yasaka Eesusia, itapiti wa'achitarichi masiterepua, muuwaeme itapiti Riosichi simiyame masiteniame. Pu'ka masitewachio cheerepua:

³ —¡Eeme ti'tijoe ooweru tiame, keepumitiao pahchuuu!

Wa'a cheesao o'inerepua ti'tijoeri i'ka eee cheeka wa'achitarichi nayewekao:

—Aaata tijoea wahka wasachi echimia simiriataipua.

⁴ Puuuu echimia simiyaio pooechi ruhjiteriatapua ookapi iimori. Pu'kao tuchikia, wa'a e'enaka yooma pepeka ko'kariatapua pu'kao. ⁵ Wahjachi iimoria, waitiame kahtiachi weee echariataipua. Puuu iimoria ku'we yaupariatapua yaupao, nape ki tunakame yasariopapua weeeo, ⁶ taaaa machenasaapa taipakopao, wakipateriatapua pu'kao, ki teeresi naawaeriopa pu'kao.

⁷ Wahjachi puuu iimoria wehchaekachi ruhjiriataipua.

Puuua yaupariatapua yaupao, nape wehchae si'riputiapa mo'porepakao, wa'atia wakipariatapua kihta taakeka. ⁸ Nape wahjachi iimoria kakupa weeechi ruhjikamea echitiaio, ka'karuma yaupaka weweripasaopua, ki ookapi taakeriatapua. Ihji muurara pachitariaa, piire weerewa aampa oosa mariki pahchitariatapua, piiripi wa'api pahchira echitiaopua. Wahjachi pipiripi iimoria, pa'paika weerewa pachitariatapua muuraraa; epeche wahjachi iimoria, pipie siento pachitariatapua muuraraa, pipirepi pahchira echitiamea.

⁹ Wa'a tiiame wa'achitarichi nayewasaapa Eesusia, chaanerepua ahpo masitiaio:

—Nahkaesaa eeme, pahteka inamupuapua pu'kao.

Aatia tiiachipa wa'achitarichi nayewaniame
(Maateo 13:10-17; Ruuka 8:9-10)

¹⁰ I'ka wa'achitari Eesusi naewaka kajusoopa, wa'a muuwepariame ti'tijoeria, nonowarepua waikao ahpo pe-techiami. Ehjepamio Eesusi piineri itipisoopa, paikapi Eesusi masitia keepuamea, puuu oosa mariki aampa ooka Eesusi ajawariaapua tiamea, iinatukerepua Eesusio, ihtana cheeka cheeriopua Eesusio, wa'achitarichi nayewakao. ¹¹ Waikao Eesusia eee cheeka nehjiarepua pu'kao:

—Neeea pu'ka ti'tijoerio wa'a cheeka nayewakamenia wa'achitarichichio, aatianariapa pu'kao, no'o te'ta masitia pichiwa pahtenarewa ne'nenariapa pu'kao. Aata aamochitia te'tiameopua, te'ta Riosi ye'karichi muinariameopua, Riosia ki wa'achitarichi ma'chiamе aamo tuuyamepua aamoo; nape neeea pu'kao oowera keepumia e'enariame nane'riapao, wa'achitarichi nayewekania pu'kao, kihta Riosichi simiyame pepeninariapa e'enakame. ¹² Puuu wa'a

te'teramea, ne'niao ki ma'chiriame itipimeripua, keepuaio kihta pahtemeripua. Wa'a te'tiapa puua, kiisi ahpo tuuyamepua Riosichio, ahpo ki ka'karuma nokariao, ahpo Riosieo, ahpo cheriwepuawichioopua.

Eesusi echiwame wa'achitaka nayewani

(Maateo 13:18-23; Ruuka 8:11-15)

¹³ Eesusia chaanerepua waikao:

—¿Kiisi pahteka inamukame eemeai, i'ka no'o wa'achitarichi nayeweriao? Wa'a teeresaa eemea, ¿achini teeka pahteta eeme wahjachi wa'achitari no'o nayewamiaopua meeriamahkao? ¹⁴ ¡Nee! Puuu echayame no'o nayewaria wa'achitarichio, Aata iimori echayamepua, Riosi ka'karuma tuuyewari echisiamepua. ¹⁵ Puuu iimoria, Riosi ka'karuma tuuyewaripua, ti'tijoeri keepua. Puuu iimori echayame echiwachi ruhjikamea, ti'tijoeri iikarachi echitiamepua. Paikapi iimori echayamee pooechi ruhjitetiamea, ti'tijoeri peewame iikaamechi ruhjikamepua. Puua, Riosi chiia keepunapua keepuao, nape Satanasia ikanati wa'a eenaka yooma u'yamepua, pu'ka Riosi ka'karuma tuuyewari keepuriao. ¹⁶ Wahjachi iimori e'peekachi ruhjitetiamea, kaawe e'raka keepuamepua keepuao Riosi tuuyewario, nape ki tehpesi simiyamechi wekatiamepua, ahpo keepuriao. ¹⁷ Puua itapiti aiwateniaapua Riosiwichioo, ikanati toayamepua ahpo paparariao, kihta teeresi naawaekapa Riosi kaaweruma tuuyewarichio. ¹⁸ Wahjachi iimori wehchaekachi ruhjikamea, naatiju puua, i'ka weechiche iintuame tísia weemuniam. Puuu ti'tijoeria pu'ka Riosi kaaweruma tuuyewari kaawe keepuame keepuao, ¹⁹ nape epeche ahpo erakoaeopua i'ka weechi iintuamechi itapitio, ahpo si'ripuamepua, tahpitika erakoamekapa puua, toomichio. Puua yooma ihtaoi

iniwaeka mochinariamepua. Yooma ihji wa'a tiame mu'ipakamea ahpo iikachio, yooma apochi si'ripukao, kihta taakiamepua apochio, Riosiwichio ka'karumaopua. ²⁰Nape puuu iimori kakupa weechi ruhjikamea, ti'tijoeri ka'karuma iikaamechi ruhjikamepua. Puuuu kaawe e'raka keepuamepua Riosi kaaweruma tuuyewario, te'ta pewatiame apochi itipiteka. Wa'a iikamea, kaaweruma taakiamepua Riosiwichioo, tiiriko echitiame muurarachitia. Ookapi ihji tiiriko muuraraa, piire weerewa aampa oosa mariki pachitakamepua; wahjachi ihji tiiriko muuraraa, paika weerewa pachitakamechitia tiame; epeche wahjachi ihji tiiriko muuraraa, ahkasi piire sientooi pachitakame.

*Tahjera wa'achitarichi nayewatiame
(Ruuka 8:16-18)*

²¹ Eesusia chaanerepua tiameo:

—Riosi tuuyewaria, itapiti tahjeraka tiame puuuu. ¿Aatanana noriwi weratare itapiti ahpo tahjerao, e'tapara teereopua, itapiti kaajonitere noriwiopua? Aataai ki wa'a iintomeripua. Ohso kaawe te'pa werameri puuuu, weeresi tahjemichio pu'kao, weeresi uutapamichio pu'ka tajayao, weeresi tetewipuawichio pu'ka. ²² Wa'achitia Riosiai wahka taawechiamio, yooma ahpo teteiwachi toapamapua, yooma ihta inasotiame toatiameoipua, yooma ihtaoti ti'tijoe ki ka'karuma noonowiriaopua, ooweruioipua tiame. ²³ Eemea inatame enesaa, pahdeka inamumitiapua pu'kao.

²⁴ Eesusia wa'a cheesaa, chaanerepua tiameo:

—I'kao eemea, te'ta inataka inamumitiapua: Kehk-isa aamo nakika mochtokamea Riosichi, pu'kachi kehk-isa kiapuamepua eemea Riosieo, itapiti te'ta Riosichi

eenameopua kaaweruma, nape u'matiame epeche kehk-
 isio. ²⁵ Riosie kiatiamē iinuemeopapua, epeche pehji
 kiapuamepua, i'wa weeechi no'o enasoopua; nape kihta
 iniwaemeopua Riosie kiaretiao, ahkasi teesa iinuekaoi
 i'ka weeechi ahpo iinuekao, yooma u'yepuamepua, no'o
 tewekachi Noonoeopua, kiisi kihta tooeka, no'o tewekachi
 o'inia eenechi enasopao.

Imori weweripari nayewaniame, wa'achitarichi

²⁶ Eesusia chaanerepua tiame:

—Riosi ye'karichio, tijoe echariaka tiamepua.

²⁷ Echakame kohchioiopia, pusakame kahtioiopia,
 puuu echitiame yaupasaapua, tukaooi taaweoī tiame,
 naapi simitiamepua weweripakao, pu'ka echakame
 ki teteioipua. ²⁸ Riosi ihsimepua yaupatekao,
 weweripatekaopua tiame naawaepatekaopua, neipao
 muuraetepamepua, pu'ka muurara pachitasoopua,
 iwapatiamepua. ²⁹ Pu'ka tiiriko pahchira iwapasoopua,
 ahsepakame puuuu ohsae tehpunaka i'ipapuachio.

Wacherai kuuu pahchira wa'achitari

(Maateo 13:31-32; Ruuka 13:18-19)

³⁰ Eesusia eenechi chaanerepua:

—¿Ihtanaka tiame ohjoarepu Riosi ye'karia? ¿Ih-
 tanaka tiame teemea Riosi ye'karichio? ³¹ Aa, wacherai
 pahchiraka tiame puuuu. Kaawe inataka ne'nemitiaomua
 wacherai kuuurao. Kiisi werumakaipua pahchirao, ki
 nu'nuti weripamekai tiamepua kuuuraa, ³² echitiaapa,
 kii ookapi atowataitepua, ahkasi tuchikioi ahjachi tata-
 sotachi. Wa'achi tiame Riosi ye'kariai. Ki weruma
 o'inekaipua, ki nu'uti mehtamepua.

Eesusio aatia tiiachipa, wa'achitarichi nayewia ti'tijoerio

(Maateo 13:34-35)

³³ Eesusia, weeka tuuyewari masitere puuua wa'achitarichio, ki tehki erakoka pahthemichio ahpo masitiaio. ³⁴ Kihta masiterepua pu'kao, ki wa'achitarichi ku'ikao; nape ahpo wa'api ajawariao, piineri ahpo ahjama mochikoio, tísia tehki tiamekopua pu'ka masitiaio, yooma kaawe ma'chiamē tuuyerepua pu'kao.

Eesusi eeka teeweteria, pa'wechi
(Maateo 8:23-27; Ruuka 8:22-25)

³⁵ Pu'ka wa'api taawechi tukaoo, Eesusia chaanerepua ahpo ajawaria masiteraoo:

—Paaoo siimpapuamepua ehpeo, paonamina pa'wechi.

³⁶ Waikao masiteraa wa'a toisapa ti'tijoerio, paonamina i'torepua Eesusio, wa'api pu'ka pawekakera Eesusi kahti-achi. Wahjachi pawekakeraai pukamina chuchutorepua tiame. ³⁷ Wa'a nokisioio, ki nu'uti eenare yu'kia ki nu'uti eejeka. Waikaopu pa'wea pe'kokao, aampamisi chi'posirepua pawekakerachio. ³⁸ Eesusia wa'a ikinioio, kochipariaipua pawekakera wasichitu poika, itapiti mo'teka. Nape ma'masiteraa tahpitika ikiyapaopua, pusaterepua pu'kao chaaneka:

—¡Masitári, Masitáriiii! ¿Kiisi ka'chi e'ramemua taamo piwitewioio?

³⁹ Waikao Eesusia werisika teeweterepua eekao, pa'weopua tiameo, chaaneka:

—¡Muuu eekáaaa, ikanati teewésaaa! ¡Neeroi pe'koniai, mooena manipásaaa!

Wa'a chaanetiapa eekaa teewerepua, yooma yuuweeme itipika. ⁴⁰ Wa'a iintosaapua ahpo masitera ajawariao, chaanerepua:

—¿Achinikai majayame eemea? ¿Kiisiki paparame eemea pehji, noochio?

⁴¹ Nape aapoeo, Eesusi iintoria tísia seewepakameka-papua Eesusio, kiisi nehjame erakorepua. Pukaepa aapoeo, poanachi ahpo chaachaparepua:

—¡Ihtana tijoe naaju ihjia, eekaeoi e'weniamée, pa'weeoiopua tiamé?

5

Tijoe na'arari yahchame Eerasa ohjoeme (Maateo 8:28-34; Ruuka 8:26-39)

¹ Wa'a nokisika paonarepua wa'a neerochio, Eesusi paonamina i'tokao, wa'ao Eerasa weewachi e'enarepua.

² Wa'a paonamina tekisochepea Eesusio, aaata naaeparepua pu'kao itapiti na'ararie keewakame.

³ Ihji tijoea wahjipame toaniachi ohjoeme eneriaipua. Pu-uua aataeoi ki yuuyumpianiame eneriaipua moena yahchakao, kaarenaeoi o'yekaio.

⁴ Puuua ki ku'itapisi kaarenae o'yeniaipua tarachio sekachioepua tiame, yooma tetepunasa siisimiriaipua, yooma pipiripi pihtunaka ihpa-pasa. Wa'a ihsiamekopa pu'kao, ka'chi yorame erakoreti-aipua wa'asi, wa'a mochikameeopua ti'tijoeri.

⁵ Wa'a iintosaapua yooma tukawari ojawiriaipua, mukuteso wahjipame toaniachi siinakao, kaawichiami oikaopua tiame, temosochiami tiame momotochisika, tísia kokosa ijik-isika.

⁶ Ihjia wa'a eename tetewapa Eesusio, mehka ihtoi u'masika eenakao, chopokorieka weripakaopua chokichi,

⁷ chaanerepua Eesusio, ki ku'ita sisinaka:

—¡Eesúsiii, te'ta te'pa eename Riosichiii, ka'te no'o te'ta kokosa yoramitiamua! ¡Neeea aamoo te'ta tesiwa cheeka aamo itaniamepua, ka'chi no'o yoramichioepua kokosakao!

⁸ Wa'a cheeka nayeware na'arari tijoechi kahtiamea, Eesusie eee cheeka teritiamekapaopua:

—¿Muuu na'arari tijoeturi, ikanati machenasa muuuu pu'ka tijoecho!

⁹ Eesusia terisapaopua pu'ka na'arario, iinatukerepua pu'kao:

—¿Achini teewaeme muuuu?

Waikao na'araria nehjiarepua cheekao:

—Reejioni tewaniame neeea, kii ookapi na'arari tijoeturikapa.

¹⁰ Waikaopu nanaarari tijoecho mochikamea, naaracheka itaneriaipua Eesusio, ki se'wiami ahpo uhjurapuaichiopua wa'ao. ¹¹ Nape wa'api wa'a kahjena kaawichiamioio, ki ookapi koowi ohjopa wa'ao, ¹² wa'a ahpo uhjuranurare nanaarari ti'tijoeturia, eee chaachapaka:

—Wa'a pu'ka koowichioi taamo uhjoramitiapua, wa'a pukachi taamo muimichiopua —chaachaparepua.

¹³ Waikao Eesusia wa'a uhjurarepua koowichi. Wa'a uhjuratiapa nanaararia, pukachi muirepua koowichi, tijoecho puuyanatiapao. Waikaopu ooka miiri ahka koowia, pu'ka nanaarari apochi munitiaapa, tahpitika noonoikao, ki muenati ujumarepua tekoratamio. Wa'a noonowikaopua, yooma wahjiparepua tekoratatipo ruhjika, pa'wechi neerochi ruhjikapa, si'rika.

¹⁴ Waikaopu koowi inatiamea, ahpo mochiwachi ujumasirepua yooma tuuyemia mochiwachio, yomachi o'okapi mochiwachiamiopua tiame. Waikao yooma wa'ami ohjoemea, wa'a e'enarepua pu'ka ikitia ne'nemia.

¹⁵ Ajasisaapa Eesusi ihsiriachio, puuu nanaarari tijoeturi iinueriamea pa'akachio, ehpeo yachapakame yasarepua wa'a Eesusi ihsiachio, kaaweruma wakiraeka wa'asi. Waikao wa'a e'enakamea wa'a iintoriopua Eesusio, tísia seeweparepua pu'kao. ¹⁶ Puuu pu'ka yooma wa'a ikitiame tetewikamea, yooma tuuyerepua wa'a e'enakame

ne'nemiao, aachin teererio puuu tijoe ki ookapi nanaarari apochi ohjoeriaio, koowioi achipu noonowiriopua tiameo. ¹⁷ Waikao wa'a e'enakamea wa'atiame tuuyetiapa Eesusi iintoriaopua tiameo, tísia seewepakaopua Eesusio, utewaeme itanerepua chaachapakao:

—Se'wi siimitiamua i'wao, sewinachiami akipaka.

¹⁸ Ehjepao pawekakerachi mooenoi Eesusio, puuu na'arari apochi ohjoeteriamea, utewaeme itaneriaipua Eesusio, ahpo yeetomichiopua ahpo simiyachio. ¹⁹ Nape Eesusia ki e'rapa chiiio, chaanerepua pu'kao:

—Muuua no'ramitiapua ohso kaawe, aamo pehtewachi aamo tetejimachi. Muuua aamo ta'pewachi asisaapa, yooma tuuyemitiapua pu'kao, Riosi amochi iintoriaio, achini iintoka Riosio, aamo tesiweriopua.

²⁰ Waikaopu tijoea, ahpo petechi no'rasaopua, yomachi Reekapori weechiami mochiwachi oirepua tuukao, yooma ihta itapiti ahpo Eesusie, kaawe iintoretiaopua. Waikao mochiwachiami ohjoemea, tísia peenia e'reka inamurepua Eesusi iintoriaio.

Airo tewaniame maarara; Aata oowitiame Eesusi wisasori-wachi ihchepakame tiame

(Maateo 9:18-26; Ruuka 8:40-56)

²¹ Eesusio eenechi pe'ku paonasoopua pa'wechio, muuwaeme napawirepua pa'wesuwe tekiriachio. Wa'a neerosue kahtioi Eesusio, ²² wa'a eenarepua aata tijoe Airo tewaniame, puuuu wa'a mochiwachi napawikarichi paamiratuame enerepua. Wa'a tewakapa Eesusio, chopokorieka weripaka taweminao, chaanerepua Eesusio:

²³ —Paamira, tísia yaapi e'raka eenakamene amochio, amori mukuyame teekane no'o maara petechi. Wa'a simika ahjachi seekarepajeraninia saumichio, ahjame weritomichiopua pehjo.

²⁴ Waikao Eesusia wa'a simirepua ahjamao. Nape pooechi nokisinioio, muuwaeme tahchiamе ajatoriaipua Eesusichio. ²⁵ Wa'a naasipa muuwaeme nokisiniachioipua tiameo, wa'achi weritoriai aata oowitiameai, erawisu kokoriame. Puuuu wa'a teerekaopua, oosa mariki aampa ooka paaumpari wa'a tiame enerepua wa'asi. ²⁶ Ki ku'witapi aiwakame eneriaipua wa'asi, ki ookapi me'merikochi oiyai wa'asi, wa'api teerekame eneriaipua, kihta sauka, ki ookapi toomi na'atakaioipua. ²⁷ Ihji oowitiamea, Eesusi sautiame inamukapaopua, wa'achi eenakame eneriaipua, Eesusie sautetiame itipinariapa tiame. Pukaepa Eesusi ahjama nokisiachi ihtoaiopua naasipao, Eesusi wisasoriwarachi ihcherepua, káátisia saunareka. ²⁸ Ihjia wa'a e'raka ihchepasaapua Eesusi wisasoriwachio, saukame itipirepua: “Eesusi wisasoriwachi ihchepakao, saukame itipimania”, e'rakapa. ²⁹ Wa'a e'raka ihchepasaopua Eesusi wisasoriwachio, saukame itipirepua ikanati. Ikanati teewekame saarepua ahpo erawisua. ³⁰ Waikao Eesusia ahpo utewari u'yetia saakapao, ku'rika chaanerepua apochi tahchiamе muue-toao:

—¿Aatanapu noochi ihchepakamea, wisasorichio?

³¹ Nape masiteraa chaachaparepua:

—Nape Paamira, tetewameai muuuu amochi tahchiamе ajatonio amochi ijichepaka, ¿iinatukiamemua: “¿Aatana noochi ihchepakamepua?” —cheeka?

³² Wa'a cheesapa Eesusia, neneku ne'nesao, apochi ihchepakame wisasoriwachi ne'neparepua oowitiame. ³³ Waikao oowitiamea ahpo nane'retiamekapaopua Eesusieo, chachapia ihsika majakao, chopokorieka weripakaopua, apoe ihsirio tuurepua. ³⁴ Waikao Eesusia chaanerepua oowitiameo:

—No'o maalala, saukame itipikame muuuapa, noochi te'ta paparakamekapa. Wa'a chaanesaapa chaanerepua tiameo: Kaawe eratoka ehpeo, no'ramitiamua aamo pe-techi.

³⁵ Iiweta Eesusi oowitiame naewaka ihsiaio, wa'a e'enariame aaata kooriaa, Airo ta'perachi o'inia e'ename. Puuuu chaachaperepua Airoo:

—Aamo maaraapa, kiterepakamepua wa'asi. Kihtawichio noonotepuame taamo Paamira masitaria wa'asi, taamo ta'pechi siimichioopua wa'asi.

³⁶ Nape Eesusia wa'a chaachapoiopua pu'ka kooriao, chaanerepua kuita noonorao:

—Ka'te paache yuuwesipa muuuu, te'ta paparapuchepua muuuu, Riosichio.

³⁷ Waikao Eesusia ki yeetokaopua wahjachio, naatiche i'toka simirepua, Peero, Saantiao, Waani Saantiao poonira tiame. ³⁸ Ehjepamio, Airo ta'perachi ajasitioiopa, ne'ku ohjoame tewarepua wa'a mochika inatiameo, weeru chaachapaka naarakokao. ³⁹ Waikao Eesusia yooremina pakisaapua kutewe po'yachio, chaanerepua wa'a po'yachi neesetoka mochikameo:

—¿Achinikai naarakoame eemea? ¿Ki oowera wa'a tiiai tiamepua kochikache? Kiisi mukukamekaitepua.

⁴⁰ Nape wa'a chiiopa Eesusio, a'acheretupua wa'a mochikameepua chokichi. Wa'a cheesao Eesusia yooma puuyanarepua wa'a neesetoameo, ma'chisi machenaka tiame. Waikaopua pu'ka kutewe noonorache i'tokaopua yeeyera tiame, ahpo ahjama ohjoameopua tiame, eenechi pakirepua yooreminao, kutewe po'yachio. ⁴¹ Pu'kao sekachi chapikao, cheerepua:

—¡Talita, cumi! —eee cheeka chaniwamepua: ¡Kuita, aamo chaanenane, werisi!

⁴² Waikaopua kutewea oosa mariki aampa ooka paa-
muamea, oijenarepua eenechi ahjaka. Wa'a iika weri-
sisaapua, oisirepua eenechi. Puuu a'achekamea waikao,
sewina ijikirepua tísia kaawe erapaka, tísia peenia tiame
tetewa Eesusi iintoriao. ⁴³ Nape Eesusia waikao pu'kao,
utewame chaanerepu pu'kao, kiisi ahpo tuupuaichiopua
wa'a ahpo iintoriao, aaataoi. Waikao Eesusia, pu'ka
kutewe ahjatesaopua, ko'kotenurarepua pu'kao.

6

Eesusi Nasare mochiwachi ihsia
(Maateo 13:53-58; Ruuka 4:16-30)

¹ Wa'a o'iniaio Eesusia, ahpo weewachi no'rarepua ahpo
masitewa ahjamao. ² Wa'a asisaapa ahpo weewachio, re-
sipuniachi taawechiopua, wa'a napawikarichi o'inerepua
masitekao. Wa'ao Eesusi keepukamea, ki nu'uti peenia
erakokaopua, chaachaparepua ahpo:

—¿Akatia tísia penipakame ohjoare ihji tijoea, i'ka
itapiti ki ookapi peenia ihsiwaopua? ³ ¿Naakona ki
naatikosapu ihji tijoea, kapintero Maaria taanara? ¿Ki
Aakowo pa'chirapu ihjia, ki Oose, Uurasi, Siimoni tiamepu
tiamea, pu'ka poponirapuaa? ¿Kikosa ihji tijoe pipiniraa,
i'wa ohjoemepua tiame taamo ohjoekachi?

Wa'a chaachaparepua ki kaawe e'erakoapa Eesusi ma-
sitiao, kiisi paparaniamekapa Eesusichio. ⁴ Waikao Eesu-
sia wa'a chaachapame inamukapaopua pu'kao, chaanere-
pua:

—Yomachi yooreka tetewiniame Riosi nayewatuamea,
nape ahpo ohjoekachiopua ka'i, ahpo tetejimarichioi,
ahpo wa'api petechioi.

⁵ Pukaepa kihta a'chi ihsime e'rarepua wa'ao, ih-
taoi peenia ihsiwaopua Riosieo. Wa'a mochikameo ki-
isi pichikenariopa apochio, paikapioi sautesa kokoriamé,

u'matorepua wa'ao. ⁶ Wa'a te'tiopa Eesusia wa'ao, kiisi kaawe eratoka u'matorepua wa'ao, eee tiame inatasika pu'kao: “¿Naakona ahkasi wa'a te'tiame ihji ti'tijoeria?”

Waikao Eesusia wa'a o'inia u'matosapao, yooma wa'ami waapiami simiterepua masitekao, Riosi ye'karichi simiyame tuuyewariopua, ahkai ahkasi ti'tijoeekachisi, mochiwachiamio.

Eesusia ahpo ajawaria, Riosi ye'karichi simiyame masitemichio uhjurani

(Maateo 10:5-15; Ruuka 9:1-6)

⁷ Ihji Eesusia ahpo ajawario kaawe tuuyesaopua pu'kao ahpo yoramiao, o'okache uhjurarepua mochiwachiamio, ki ka'karuma tijoeturi puuyanemichiopua, ti'tijoechi mochikame. ⁸ Ahpo siimpachiwichio kihta i'toka siimpanurerepua, teesorache makoka ahpo sekachio, kihta mokewario i'tokaopua, nutukaoi kihta i'toka, toomioi kihta i'toka ahjae taripuameo, ⁹ kaakaoi ahpoche chuhchaka ohjoa i'tonurerepua, wakiraoi ahpoche chuhchaka oiya i'tonurerepua. ¹⁰ I'kao eee chaanesa uhjurarepua tiameo:

—Aata ta'pechiami ajasisaa, wa'ache mochisa uumatomiapua wa'ao. ¹¹ Wahka pirenachi mochiwachi aamo ajasiriachio, ki kaawe aamo uutioopua ki inamunareka aamo masitio, puuyasaapua wa'ao, aamo tarachi pechichisa uumatopuapua wa'ao. Wa'a aamo noonoiupua, nane'remichiopua pu'kao, ki kaawe erakoka aamo uumatoamekopua wa'ao, aapoe nane'remeripua epeche ahpo ikimeriopua aiwari kokosario ki Sooroma Oomorachitia, kiisi inamunareriopua, aamo Riosi kaaweruma tuuyewario.

¹² Waikao Eesusi ajawatiamea siimpasaapa, yomachi sisinamurepua Riosi kaaweruma tuuyewario, Riosichikamera e'enamichio paajuteka, yooma apochi ki

kaaweruma tiiao, Riosichi tuusa pichiwa toinariameko tuuka, yooma ahpo ki kaaweruma noonowiriao, cheriwepuawichiopua. ¹³ Puuu Eesusie uhjuratiameapua tiameo, ki ookapi nanaarari puuyanarepua ti'tijoechio ooweruchiopua tiame, kokoriameoi ki ookapi sauterepua Riosi utewarieo, ooriwo nerosowi chuhchesika.

*Waani Paatori meritame
(Maateo 14:1-12; Ruuka 9:7-9)*

¹⁴ Te'ta Eerore yawichia, Eesusi tísia sautiame inamukapao, tísia Eesusi nayewaniame yomachiamio, tuuyerepua mochiwachi mochikameo:

—Puuu Eesusi tewaniamea ti'tijoeo, Waanikotinia Riosi nayewatura eenechi ahjakame, pukaepa sautewa utewari iinuemepua.

¹⁵ Nape aaata wahjachia chaachaparepua ti'tijoerio:

—Ka'i ki puuupua. Eeriakamera puuua, eenechi i'wa weechi eenakame.

Wahja wahjachia tiame, chaachaparepua:

—Naatikamera puuua, aaata ehkoriaami Riosi nayewaturao, i'wa weechi eenakame.

¹⁶ Nape Eerorea wa'a chaachapanioipua, cheerepua ahpo chokichi mochikameo:

—Ka'chitia piirechipua. Waanitarukamera puuua, te'ta pichiwa, pu'kao nooe mo'ora tehpunenureria, ehpeopua eenechi ahjakame.

¹⁷ Eerorea, Eeria iintowachi karichi yahchakame eneriaipua Waanio, kaarenae o'yeraeka. Eerorea Eeripe uupira ahjama neewikame eneriapua, ahpo pooni uupieria.

¹⁸ Waania Eeroreo chaanekame eneriaipua:

—Muuua aamo pooni uupirao, kiisi uupietame teereri-aimua, wa'a iintokapao muuua, kiisi kaawe iintokamemua Riosichio.

¹⁹ Pukaepa Eroriaa Waanio, nekamuchiame eneriaipua pu'kao, merinareka tetewame, nape ka'chi ikime

e'rariaipua wa'a e'raio. ²⁰ Eeroreapua Waanio, Riosi nayewaturakopaopua pu'kao, seeweka tetewame enerepua pu'kao, Riosie kaaweruma tijoekopaopua tiame. Wa'a tiiachipa seewiaio, ka'chi yorapuawichio neesetoriaipua Waanio. Ki kaawe pahtiaipua Waani chiiia Riosieo, pu'sereka keepuame eneriaipua Waanio. ²¹ Nape Eroriaa, tewarepua piie taawechi ahpo iintomiachio, Eerore ahsepatioipua paamupari pahko. Eerorea yooma paajuteriaipua waikao ahpo ye'karichi yawichituameo, Arirea ohjoeme tiamé, weruma te'teriamé ti'tijoeri. ²² Eroria maararaa yawimia pakiriaipua pahkochi koi'rachiopua, Eerorea tísia pu'serekapa pu'ka yawiriao, yooma wa'a mochikame inamuachio, chaanerepua ahpo piisi maara:

—Ihtaoi aamo no'o itanesoo, aamo kiamania, ²³ ahkasi no'o nuurari naasipasioi yawichiwa.

²⁴ Waikao piisi maararaa, ikanati ahpo yeeyechi simikao, iinatukerepua ahpo yeeyeeo ihtana itanejeraopua yawichio. Waikao yeeyeraa chaanerepua:

—Waani Paatori mo'ora itanemitiapua.

²⁵ Waikaopu Eroria maararaa, yaapi eenechi pakisaopua yawichi kahtiachio, chaanerepua pu'kao:

—Ehpe wa'api no'o kiajeraninia pehtorichi yachasao, Waani Paatori mo'ora tehpunasa.

²⁶ Waikao yawichia wa'a chiiopa ahpo piisi maara, tísia iiyana eraparepua apochio. Nape yooma paajutetiame inamuachi wa'a cheekamekapaopua, ka'chi ikime e'rarepua ka'itanariaio. ²⁷ Wa'a tiiachipa yawichia, ikanati uhjurarepua piiripi ahpo soontaro, Waani mo'ora tehpunasa upamichiopua, pehtorichi yachasa. ²⁸ Waikao soontaroa wa'a akiparepua Waani mo'ora upamia. Puuu soontaroa Waani mo'ora upasaopua, Eroria maararaa ki'yarepua, pehtorichi yachatiamé. Waikaopu kutewea, ahpo yeeye ki'yarepua pu'kao.

²⁹ Waikao Waani na'naritoamea, Waani meritiame nane'rekapao, wa'a e'enarepua Waani weerewara i'tomiaio, wahjipame toaniachi tekimia.

Mariki miiri ti'tijoe Eesusi ko'koteria

(Maateo 14:13-21; Ruuka 9:10-17; Waani 6:1-14)

³⁰ I'ka ikitiame u'matosoopa, Eesusi yomachi ma-sitemichio uhjurariaa, eenechi e'enarepua Eesusi kah-tiachio. Waikao Eesusi uhjurariaa, yooma tuuyerepua Eesusio, achini teereriopua ahpo ohjoriachi nokariaio, yooma mochiwachiami ahpo masiteriachio. ³¹ Nape wa'a Eesusi kahtiachio, naapi nonowasika wahjachi enapasi-amekopaopua ki wahjika, ki toiwamekapapua ku'itapioi ko'komichiooi, chaanere Eesusi ahpo ajawariao:

—Nahpe no'o ahjama, yuuweekachi siimpapuapu, ku'itapi resipumia.

³² Wa'a iintore Eesusia waikao ahpo ajawaria yeekao, pawekakerachi mo'moenasao, paonamina ooruchi resipumia. ³³ Nape muuwaeme ti'tijoeri Eesusi ahka suwe-namiachi nane'rekamea, wa'a uumparepua paonamiachi puuyemia. Wa'a paonamiachi siimpoio pu'kao, ahkaoi ohjoeme ahjama na'peparepua, ahjama siimpamia siimpachi. ³⁴ Pukaepa Eesusi wa'a tekiyaiopua suwenakao, muuwaeme mochikame tewarepua wa'ao, ahpo puuyeka mochikame. Waikao Eesusia wa'a te'teriopa pu'kao, tísia tesiwa e'reparepua pu'kao, tísia tesiwa te'tiamekopua pu'kao, po'wa ki tepuniamechitia neesetoka. Wa'a iikapa Eesusia, wa'aapechi simiterepua masitekao, ki ookapi itapiti Riosichi simiyame nayewaka. ³⁵ Aarikopa wa'asi Eesusi ajawariaa, Eesusi naaepakao chaanerepua:

—Masitari, tísia ariwanipua wa'asi. Ki waapi ooruchi i'wao. ³⁶ ¿Ki kaawejoare nonorapunia i'wa e'enakameo, kooame tarisimichiopua wahka mochiwachiamio?

³⁷ Nape Eesusia nehjiarepua:

—Ka'i. Eeme ko'kotemeripua pu'kao.

Nape aapoeo chaachaparepua Eesusio:

—¿Pu'ka kehkiwichio tarijeranimua kooame, ooka siento taawechi yowiniame toomi tehki, yooma ko'kotepuamewichioo?

³⁸ Eesusia waikao, cheerepua:

—Ne'nemitia eemea kehkisa kooame iinueniame i'wao. Eesusi ajawariaa e'ensaaapa, chaachaparepua:

—Mariki paani wa'api maaniamepua i'wao, ooka wa'api so'chi tiame.

³⁹ Waikao Eesusia pu'ka muuwari wa'a e'enakameo, pa'paikapichi mochipanurerepua pu'kao, paasepo siionachio. ⁴⁰ Waikao wa'a chaanetiapa, wa'a teeka mochiparepua pa'paikapiche, pipie siento ahsieme, wahja o'oka weerewa aampa oosa marikisi. ⁴¹ Waikao Eesusia pu'ka mariki paani uusao, Riosichi ne'nepakaopua tewekachio, cheriwema kiasapa tewekachi No'noo, ahpo ajawario chi'wanasa ki'yarepua pu'ka paanio, so'chioipua tiameo, naachutamichio ki'yarepua. Waikao Eesusi ajawariaa, yomatime wa'a mochipakame muuwari, naachuterepua, pu'ka paaniopua, so'chioipua tiame. ⁴² Pukae kooame naachutatiameopua, yooma posakame itipirepua, ahkasi soparamesi. ⁴³ Puuu ko'kotiamie chi'wapame soparakamea, oosa mariki aampa ooka wa'wari weeweruma pochikame, na'poaretupua paani soparakameopua, so'chi tiame. ⁴⁴ Pu'ka paani ko'kakamea so'chi tiame, mariki miiri u'matoame, enerepua ti'tijoe.

Eesusi nerojampa ihtoria
(Maateo 14:22-27; Waani 6:16-21)

⁴⁵ Neipa i'kao Eesusia, ahpo ajawaria pawekakerachi mo'moenapusaopua, We'saira mochiwachi paonaturarepua pahcha, wa'a weruma neeroi maaniamochiopua, ahpoo pu'ka ti'tijoeri wa'a muuweeriao, nonorapuachisi. ⁴⁶ Neipao nonorapusaapa Eesusia pu'kao, kaawichi moenarepua pehji, ahpo Noonoma nayewamia tewekachi kahtieme. ⁴⁷ Ariwatoipua pehji pawekakeraa, naasipapo pa'wechi ihtoraipua pehji, Eesusio weechi itipirioiopua pehji, piineri. ⁴⁸ Eesusio pu'ka muuwari nonorapusaapa, paaomi nokisiametewarepua ahpo ajawariaopua pehji, tehki nokisiametewekakera ka'kepusikaopua, natepaka nokisiamekapapua eekao. Ehjepamio Eesusia, marikarowaopua wa'asio, nerojampa weritoka eenarepua ahpo ajawaria nokisiachio, u'matome iintokaiopua weriparepua. ⁴⁹ Nape ajawariaa wa'a ihtoame tetewapa Eesusio nerojampa weritoameo, naayuri maaekaopua pu'kao, siinakorepua tisia majakao. ⁵⁰ Nape Eesusia wa'a chaachapoi majakao, ikanati nayewerepua cheeka:

—¡Ka'te majako eemea! ¡Neeekaite puuua! ¡Iika yachapasa eemea, aamo majaya erakoao!

⁵¹ Ihji Eesusia pawekakerachi moenasaopua, teeweterepua eekao. Waikao Eesusi ajawariaa tahpitika eraparepua, wa'a tiame tetewakapa Eesusi iintoriao. ⁵² Kiisiki pahtieme eneriaipua pehji, aatana te'takoopua, Eesusio, Eesusio ki ookapi ko'kotekame tetewikameai. Puuua ahpo pahtemio, peewame eneriaipua pehji.

Eesusi yachapateria kokoriame, Eenesare mochiwachi ohjoeme

(Maateo 14:34-36)

⁵³ Wa'a pa'wechi paonasaapua Eenesare weewarachi ajasisaapua, wa'ao pa'wesuwe o'yesapa pawekakerao, wa'a toarepua pu'kao. ⁵⁴ Eesusio wa'a tekisochepa

pawekakerachio, machiretupua muuwarieo. ⁵⁵ Wa'a iikapa ti'tijoeia, ahpo ta'pechiami ujumasirepua, ahpo kokoriame ijinuwaeka i'noramia, yomachiami mochiwachiamiopua, ipetachi tekitoka upamia. ⁵⁶ Waikao ahkai eenoio Eesusio, teesa ohjoewachioi, wekapi ohjoewachioio, pipiripi ohjoewachioio tiameo, ahkai u'matomiachi pooechiamio, poowesue tootowariamepua kokoriameo, tísia tesiwa chaachapaka Eesusichio, teesai Eesusi wisasorirachi ihchepajeraka, saukame itipitemichiohua ahpo kokoriamewao. Waikamio, yooma Eesusi wisasoriwachi ihchepakamea, saukame itipiriamepua, ahpo kokorewao.

7

*Itapiti ki ka'karuma enepatiame aata iikachio
(Maateo 15:1-20)*

¹ Pa'parisero ti'tijoea, ookapi iyoteri ti'tijoe Eerusareni ohjoeme yeeka e'enakamea, Eesusi naaeparepua. ² Ihjia ookapi Eesusi masitera ki paanikosa koayopaopua, Moisetaru nuurari chiiachitiao, na'arerepua Eesusi ma'masitewarao. ³ (Puuua na'arerepua pu'kao, ki koayamekapa ki weesa paanikosaapua pahchao, ko'komiao. Puuu parisero ti'tijoea, yooma i'isaeri ti'tijoeiapua tiamea, pu'ka ehkoriai Moisetaru nuurari chiia, iyorika mochitoamekapa pehjo. ⁴ Ihjia tiameo, te'ta muuwari nehjiwachi no'rakaiopua, tísia kaawe paanikosa koayame eneriaipua. Ihjia tiameo, weeka iinueriaipua tiame itapiti ahpo iyoriwa nokayao, i'ka eee nokiwamechitia: paasoo tísia kaawe papakoniamie, piicheri, pehtoriopua tiame, oronse meetari kaajete, ahpo kochiyachioi, kaawe wichotiame ipetiachi.) ⁵ Pukaepa pa'pariseroa iyoteri ti'tijoea tiame, pu'kachi simiyame iinatukerepua Eesusio, chaachapaka: ki taamo ehkoriai

nokariachitia nokayamepua? Puuua ki Riosichi iyorikao, kiisioi te'ta paanikosa koayamepua.

⁶ Eesusia wa'a chaachapao, nehjiarepua pu'kao:

—Isaia ehkoriaami Riosi nayewatukamea, ma'chiame cheeka iyoteriaipua, i'ka Riosi chiiiao:

Ihji ti'tjoeria no'o kaawe chaachapanipua chuwaecho,
nape puuua ahpo iikachi yooreminao,
tísia mehka tiiai chaachapamepua noochio.

⁷ Puuua tísia iyoriameka nokayai,
noochi simiyame masitekao,
kihta kaawerumakaitepua ahpo noochi iyoriwa
nokayao,
pu'ka masitiao wihtukikapa, aapoe erakowachiche
machename.

⁸ 'Eemea wa'a nokakao, toayamepua Riosi ka'karuma nuurario, aamo wa'api erakoakamera yoranarekao, aamo ehkoriaami noonori noonowiriachitia.

⁹ Eemea aamo ehkoriaamichitia nokaria yoorao, ki ahsepari yooramepua Riosi te'ta kaaweruma nuurario, ¹⁰ i'ka eee chiiachitia: “Aamo noono aamo yeeyeopua tiameo, ka'karumako tuupuapua, aaata ahpo Noono na'ara cheekamea, ahpo yeeyeoiopua tiameo, meripuamechi puuua.” ¹¹ Eemea ki e'wiamepua pu'ka Riosi kaaweruma nuurario, ki yooreka tetewamekapa aamo yayawao. Eemea ki ku'yamepua aamo yayawao, pu'ka yooma aamo iinuekao, Riosi iinuwarako tuuka. ¹² Eemea wa'a tiame masiteka aamo tatanao, ki utewa yorapuameko tuuyamepua, ahpo yeeye ku'ipuaopua, ahpo noonooi. ¹³ Wa'a te'tiapa eemea Riosi te'ta Riosi nuurario, kiisi kihta nateyame iintamepua, pu'ka ehkoriaami o'inia aamo te'teretoria teetoapa pehji. Wa'a nokisika eemea aamo tijoetusiachio, aamo tatanachi toisiam

eemea, i'ka ki ahpo yayawa yoorepuaopua. Eemea, ki ookapi wa'a te'tiame nokaka mochitoamepua.

¹⁴ Wa'a chaanesapa Eesusia i'isaeri pa'pamiratuameo, ahpo waapi paaesapa wahjachi ti'tijoeo ooweruopua tiameo, chaanerepua pu'kao:

—No'o kaawe keepumitiapua i'kao, nape kaawe inataka, kaawe aamo pahtemichiopua: ¹⁵ Ihtaoi ma'chi eenaka amochi pakiyamea, ki aamo na'itutiamepua Riosichi aamo kaawe teerewao. Aamo Riosichi kaaweruma tiia na'itutiamea, naatipua, aamo ki kaaweruma chiiakamera, aamo iikachi o'inia eenamera. ¹⁶ Eemea pahtieme enesaa, pahtepuapua i'kao, no'o aamo cheeriao.

¹⁷ Eesusi toisooapa pu'ka ti'tijoerio, petechi pakisooapa, Eesusi masiteraa, iinatukerepua Eesusio:

—¿Achini cheeka chiiamua ma'chi eename tamochi pakiyameo, ki na'itutiamekoopua taamo Riosichi kaawe te'terewao?

¹⁸ Eesusia chaaneka nehjiarepua:

—¡Aa eemea, kiisi pahtekame eemeai pu'kao? ¿Ki nane'riame eemea itapiti aamo rupitua, ki iikachisi pakiyamekopua pu'kao, ¹⁹ ki aamo iikachi te'ta pakiyamekopua pu'kao, aamo e'rariwachi? ¿Ki nane'riame eemea topachikamerache u'matoamekopua pu'kao, siwachituche, neipao pu'kao machenamekopua weerewachio?

Wa'a cheekao Eesusia, cheeka cheerepua yooma ihtaoi kooame enesaa, ka'chi tiameko tuurepua ko'kotiaio, Riosichi kaawe te'terewao.

²⁰ Cheerepu tiame:

—Puuu tijoe ki kaaweruma erapatiamea, tijoe chu'warachi machenamekamerapua, puuukamerapua, taamo Riosichi kaawe te'terewa na'itutiamea. ²¹ Puuu taamo ki ka'karuma erapatiamea, taamo iikachi o'inia machenamepua, te'ta eratewarachi, yooma ihta

suuwe erapori iintonarewa eraniamea, ichikonarewaa, tijoe ko'inarewaa, yooma ihta ki ahpo iinuwa iinuwanarewaa tiame, ²² yooma ihta na'ara nokinarewaa, wihkuenarewaopua tiame, nawajinarewaa, piirechi iinuwa ikotunarewaa tiame; taamo aaata pukamina na'ara chaachapanarewa, weruma ahpo uunarewa, ki inata nokinarewaa tiame. ²³ Yooma ihta aamo yooremina o'inia eratiamea, taamo na'itutiame taamo Riosichi kaawe teerewao.

Seenu oowitiame, Eesusichi paparakame

(Maateo 15:21-28)

²⁴ Wa'a o'iniiao Eesusia, Tiiro mochiwachiami akiparepua, Siironi mochiwachiami tiame. Wa'a asisaapua, aaata petechi pakiriaipua kiisi ahpo nane'rejereka aaataeoi, nape ka'chi iika wa'a ikime teererepua. ²⁵ Ikanati wa'a eenarepua aaata yeeyera, ahpo kutewe na'arari yahchame u'paka. Puuuu ikanati wa'a eenaka Eesusi kahtiachio, chokichi chopokorieka weriparepua. ²⁶ Puuu oowitiamea, seenu weeechi ohjoeme enerepua Sirojenisi tewaniachi. Wa'a iintoka puuu oowitiamea, Eesusi itanerepua ma'chipasemichioopua, ahpo kutewewachi kahtiameopua na'arari. ²⁷ Nape Eesusia chaanerepua pu'kao:

—Nape kukuchikamera ko'koteniamepua pahchao. Ki kaawepu taamo tatana ko'koamiao, chuhchurikamera kipoteniao.

²⁸ Nape puuu oowitiamea wa'a chiioi Eesusio, cheerepua:

—Pichiwa wa'atepua Paamira, ahkasi chuhchuri koayamepua, kukuchi koayoi meesatere ruhjitiao.

²⁹ Waikao Eesusia chaanerepua:

—Kaawe cheeka nehjiakame muuuu. Aamo tísia kaawe cheeka nehjiariawichioo, aamo kuteweapa yachapakame kahtiame puuuapa aamo ta'pechio. Kaawe eratoka

no'ramitia muuua. Puuu na'arari aamo kutewechi yasari-ameapa, toarepua pu'kao wa'asi.

³⁰ Waikaopu oowitiamea, ahpo ta'pechi asisaapapua, saukame tewarepua ahpo kuteweo, ta'iria po'yame ahpo kochirachio.

Eesusia yachapatena aaata nakapi ni'o

³¹ Eesusia Tiiro muuwari mochiwachiami oiyai machenasaapua, Siironiami u'matosaaupua Reekapori weechi mochiwachiami tiameo, Arirea weruma neromanichi eenarepua, wa'ao pa'weka tiiachi. ³² Wa'a asisooopua Eesusio, wa'a u'yeparetupua piiripi nakapi ni'o. Puuu nakapi ni'o u'yepakamea Eesusio, ahpo tesiwenurerepua pu'ka nakapi yachapateka. ³³ Waikao Eesusia poanachi i'toka ki tijoe tetewachi pu'ka nakapio, nakachi suhturepakaopua, sekachi akachupasaopua tiameo, sutue chachaterepua yenichi. ³⁴ Waikaopua tewekachi ne'nepaka weeru panisukaopua iwiwao, nakapi ne'nepakaopua:

—jEjata! —chaacharepua eureo naewaniachio, puuua: jWahjosa!, cheeka chaniwame.

³⁵ Wa'a chaanetiache nakapia, wahjorepua nahkarao, kaawe inamupakao. Yeeniraai wi'ropakao, kaawe nayewarepua. Saukame itipirepua wa'asio. ³⁶ Waikao wa'a iintosaapua, ki aaata tuuyenurarepua ahpo iintorio; nape wa'a chaanetai nakapi sautetiamea, newitoka tuusirepua.

³⁷ Waikao inamukamea ki nu'uti peenia erakokaopua, chaachaparepua:

—jTisiwa peenia ihsiamepu tijoea, ahkasi tísia nakapikooiopua, inamutiamepua; ni'ooio nayewatiamepua tiameo, kiisi maaepori tiamekoipua!

8

*Eesusi naao miiri muuwaepakame ko'koteria
(Maateo 15:32-39)*

¹ Piire taawechi Eesusia, ki ookapi napawirioi ahpo oiyachio, Eesusi masitia keepumiao, i'kao kihta ko'kome te'tioi, chaanerepua ahpo ajawariao:

² —Neeea tísia tesiwa e'riamenia i'ka ki ookapi i'wa no'o masitiachi napawikameo, paika taawe i'toamekopapua no'o ahjamao pu'kao, yooma soopariopa wa'asi ahpo ko'kometio. ³ Wa'atia no'o nonorapusoopua pu'kao ki ko'kotesao, wahka poechioi wahjipamaoipua toore, kai waapisi e'enakame ihji i'wa e'enakamea.

⁴ Eesusi ajawaria waikao iinatukerepua:

—¿Nape ihtana ko'kotetariapua, i'wa ki ti'tijoeekachio, ki'tiachiopua ahka taripuachio ko'kotepua?

⁵ Waikao Eesusia iinatukerepua ahpo ajawariao:

—¿Ihkina paani itipitiame eemea naaju?

Aapoeo chaachaparepua:

—Oowisaniche paani.

⁶ Waikao Eesusia pu'ka muuwaeme e'enariameopua, wehchi mochipanurerepua pu'kao, yoomahka. Waikao Eesusia wehchi mochipasoopua, ahpo sekachi uusaopua pu'ka oowisani paanio, tewekachi ne'nepasopua, cheriyema kiasaopua ahpo Noono, ahpo ajawaria ki'yarepua pu'ka paani chi'wanasao, yooma wa'a mochipakameo, naachutemichio. Waikao pu Eesusi ajawariaa, naachuterepua yooma muuwaro. ⁷ Wa'a ikisaopua Eesusia, so'chi paikapi maniriopa tiameo, ahpo Noono cheriwema kiasaopua, ahpo ajawaria ki'yarepua pu'ka so'chioi, naachutamichio tiameo. ⁸ Yoomahka ko'kosepatioopua wa'asi, ahkasi yooma ta'iria itipiwachisiopua, pu'ka ko'kotiamé soparakameopua, ahkasi oowisani weeweruma wa'wari popochiamé,

na'poaretupua. ⁹ Puuu wa'a ko'kakamea, kiiya naao miiri enerepua, ti'tijoe ooweru kukuchi tiame. Ehjepamio Eesusia wa'a iintosaapa nonorapukaopua, kaawe eratonurerepua pu'kao. ¹⁰ Wa'a iintosaopua Eesusia, pawekakerachi moenasaapua, Ramanuta weeechiami akiparepua, ahpo ajawaria ahjama.

*Parisero ti'tijoea, Eesusi peenia ihsiwa iintojerani
(Maateo 16:1-4; Ruuka 12:54-56)*

¹¹ Wa'a Ramanuta weechi ohjoniaio, parisero ti'tijoea Eesusi naaeparepua. Puuu naaepasopua, o'inerepua Eesusio nekakoa chaachapaka. Wa'a chaachapakoapua parisero ti'tijoea Eesusio, itapiti peenia ihsiwa itanerepua, ahpo Riosichi eename pichiwatame. ¹² Eesusia waikao weeru panisusaapua iwirao, chaacharepua:

—¿Aatia ehpe taawechiami mochikame ti'tijoea, Riosi peenia ihsiwache ahpo tetewitejeramepua, no'ooche akana o'inia eename ma'chitame? Nape neea aamoo, ma'chiamé chiiamepua aamowichioo, kihta tetewitepuamekopua wa'asio, Riosi peenia ihsiwaopua.

¹³ Wa'a chaanesapa Eesusia, toarepua pu'kao. Eenechi pawekakerachi moenasaopua ahpo ajawaria ahjamao, paonamina akiparepua pa'wechio.

*Pa'parisero masitia rewarurachitia ihsiame
(Maateo 16:5-12)*

¹⁴ Waika taawechio Eesusi ajawariaa, natakepari-ai-pua ahpo weeru nutuka i'tomiaopua. Piiripi paani wa'api itipitiame eneriaipua wa'asio. ¹⁵ Waikao Eesusia nane'riapao, natakepariamekopua ahpo ajawarioo nutukao, paani rewarurarachi simiyame masiterepua, eee cheeka:

—Kaawe aamo neesetomitia eemea, parisero ti'tijoechi rewarurarachio, Eerore rewarurachiopua tiameo, ihji ti'tijoe na'arame rewaruraraa, aaatachioi mu'ipamepua.

¹⁶ Nape Eesusi ajawariaa poanachi ahpo piiripi paaniche itipitiache, ahpo chaachaparepua:

—Aa, Eesusia rewarurachi simiyame taamo nayewiamepua, taamo natakepariopa weeka paani nutuka taamo upamiao.

¹⁷ Eesusia wa'a ahpo chaachapame inamukapaopua, chaanerepua pu'kao:

—¿Achinikai ka'chi ijikime erakoame eemea, soparamekoipua piiripi paani wa'api iinuekoio? ¿Kiisi noochi te'ta paparapamekosa eemea pehji? ¹⁸ No'o ihsia tetewai eemea, ¿kiisi pahteka tetewame eemea? Ma'chiamé no'o chiioipua masitekao, aatanakoopua no'oo, ¿kiisi pahtiamé eemea no'oo, aatanakoo? ¹⁹ ¿Ki inatapame eemea mariki miiri ti'tijoe ko'koterioio? ¿Kehkina waari pochikame apechunatioio ko'kotioio soparakameo?

Aapoeo nehjiarepua:

—Oosa mariki aampa ooka waari enekamepua.

²⁰ Eesusia chaanerepua tiameo:

—Naao miiri no'o ko'koterioio, oowisani paanieoipua wa'asi, ¿kehkina waari pochiwatiamepua apechunatiameopua soparakameo?

Eesusi ajawaria nehjiarepua:

—Oowisani waari, apoche soparakameo.

²¹ Waikao Eesusi chaanerepua:

—Yooma wa'a no'o iintorioio eemea, ¿kiisi pahtiamé eemea no'oo aatanakoo? ¿Ki soparame ohjoarepua, piiripi wa'apikaipu puuu paani?

*Eesusia ki ma'chiriame ma'chirepatena, We'saira tewani-
achi*

²² Arirea pa'wechi paonasaapa Eesusia, We'saira mochiwachi asirepua. Wa'a tekisaapua, aaata ki ma'chiriame u'yeparetupua. Puuu ki ma'chiriame i'toka e'enakamea, tesiwa chaachapaka itanerepua Eesusio, ahjachi seekarepakaoi, sautemichiopua pu'kao. ²³ Waikao Eesusia ma'chi mochiwachi i'tokaopua sekachi panitokao, ahpo a'kae saampatekaopua puichio, ahjachi seekarepaka sauterepua. Wa'a ikisaopua, iinatukerepua pu'kao:

—¿Ehsoo ehpeo ne'nepao, tetewamemua ehpeo?

²⁴ Waikao ki ma'chiriamea ne'nepakao, nehjiarepua Eesusio:

—Eje'e, tetewapamenia teesa, nape kutemorika tiame ohjoame.

²⁵ Waikao Eesusia eenechi puichi seekarepasoopua, kawiyame ma'chireparepua wa'asi, ahsieme saukame itipikaopua wa'asi. ²⁶ Wa'a ikisoopua Eesusia, uhjurarerepua ahpo petechi no'ramichio, nape pu'kao chaanesapa pahcha:

—I'wapi o'inia aamo weeriachio, seene simika no'ramitiapua aamo petechio, ka'te eenechi pakimitiapua mochiwachio.

Peeroa Eesusio Riosie Weratiameko tuunapua

(Maateo 16:13-20; Ruuka 9:18-21)

²⁷ Neipao Eesusia ahpo ajawaria ahjamao, pu'ka ki ma'chiriame sautesao, Sesarea nu'nunti mochiwachiami akiparepua, Iiripo weewachi. Pooechi nokisinioi Eesusia, iinatukerepua ahpo ajawario:

—¿Aatanako no'o tuuna ti'tjoeria?

²⁸ Aapoea nehjiarepua:

—Waanitaru Paatoamekata muuuu, chaachaparepua. Wahjachi ti'tjoeria, Eeriataru aamo maayamepua,

nape epeche wahjachia chaachapamepua, piirechi ahka aatakatamua, ehkoriai Riosi nayewatukame eenechi eenariame.

²⁹ —Eemepe, ¿aatanakotipua no'oo? —iinatukere Eesusia.

Peeroa waikao chaanerepua:

—Muuua, Te'ta Riosie Weratiameramua.

³⁰ Nape Eesusia Peero ahpo cheeriao, ki aata ahpo ma'chitanurarepua pehjo.

Eesusia ki mukuyai pehjo, ahpo mukimia tuuna

(Maateo 16:21-28; Ruuka 9:22-27)

³¹ Waikao Eesusia, pooechi ihtoai wa'a chaanesaapa Peeroo, apochi simiyame nayewerepua ahpo ajariao, eee cheeka o'ineka:

—Ihji nee Tijoe Tijoeetukamea, tísia aiwatepuamepua. Kiisi nakika tetewipuamenia yooma i'isaeri pa'pamiratuameeo, ihji pa'pamiratuamea naatipua: o'ochetiame ma'masitari tewaniamee, wa'a ikisa te'ta pa'pamira neeserosie, i'isaeri iyoteri ti'tijoe tiame. Yooma pukae tísia aiwatesapa neeea, meripuepua. Nape meritiaio neeea, paika taawechi i'toiaonia, eenechi oijenamania.

³² Peeroa Eesusio ahpo ajawario ma'chiamé wa'a chiopa ahpo meripo tuukao, poanachi i'toka, te'yarepua Eesusio. ³³ Nape Eesusia ku'rika ne'nesapa ahpo wahjachi ajawario, utewaeme te'yaka Peeroo, chaanerepua:

—¡Poanatu muuua noochio, ka'te no'o naaepa muuua, Satanasi! Kiisi Riosi e'rachitia tetewamemua no'oo Riosio, ikitemo e'rao, ohsotia muuua, tijoe erakoachitia e'ramemua, Satanasi na'naritoame.

³⁴ Waikao Eesusia ahpo ajawario, yooma muuwaeme wa'a napawikameopua tiameo, chaanerepua:

—Aata no'oe te'ta masiteniame enenariamea, natakepametepua ahpochewichio teerewa inatao,

ahkasi ahpo meripuame tiaiao, no'oche ki toaka na'naritomeripua. ³⁵ Aaata ki toakamea ahpo pukeri o'iniasi yooma ihta ahpo ki kaaweruma ihsiao, ka'chi iika iniwaemeripua, Riosi weemera ahjariopua, Riosie ahpo kiapuameopua. Nape toakamea ahpo pukeri o'inia ahpo ki kaaweruma inisiriao, iinuemeri puuuu weemera ahjario, Riosie newipaniameo. ³⁶ ¿Te'ta kaawenanapu te'ta weeechi tísia paarasariteniamea, ki iinueniamewichio te'ta Riosi ahjari ki'yao? ³⁷ ¿Intunakosarepua epeche nateyameo, ki Riosi weemera ahjari taamo kianarewachitia? ³⁸ Aaataai ti'tijoechio, suuwe e'rameopua noochi teerewameo, suuwe erapameopua tiameo no'o ka'karuma masitiao, wa'achi teerema neeeai Riosie Tijoe Tijoe tukamea pukachio, eenechi no'o weeechi tekisaapa, tewekachi o'inia eenaiopua, yooma no'o Noono tewekachi ku'kuira ahjama.

9

¹ Eesusia chaanerepua tiame:

—Pichiwa chaaninia ihji ookapi i'wa ajakameo, ki wahji-pamerikopua pehjiio, ki tetewakaopua, no'o Noono Riosiwari tísiwari tekika noochi yasipameopua, no'o apoe aamo ki'yamechiopua reesiserio, no'o Noono ye'karichi muipuameopua.

*Eesusi sewina iikame tetewitiame
(Maateo 17:1-13; Ruuka 9:28-36)*

² Puhsani taawe i'toiopua Eesusi wa'a cheerioio, Eesusia Peero yeetorepua ooruchi kaawichi, Aakowoopua Waani tiame. Wa'a moenasao Eesusia, sewina tiame eneparepua ahpo ajawaria tetewachio. ³ Ihji Eesusi wisasoriraa, ki teesa tohsaname eneparepua, tajayame, keepachitia tohsaname. Ihji wisasoriraa, tisiwa kaawe

wichotiameka tiame eneparepua, kiisi ahsepame tiame aataeoi, wa'a tiame tísia tohsaname wichokao. ⁴ Puuu yeetotiamea wa'ao, Eriataru tetewarepua, Moisetarua tiame, Eesusi ahjama ajakame nayewaka. ⁵ Wa'a te'teripua pu'kao Peeroa, chaanerepua Eesusio:

—¡Masitarii, kaawechupena i'wa aamo ahjama e'enakame teemea! Paika ekaporatama teemea, piiripi aamowichio, piireo Moisetaruwichio, piireo Eriataruwichio.

⁶ Peeroa wa'a chaacharepua Eesusio, tísia tahpitika erapakaopua ahpo tetewariao. Yooma paikaopua, wa'achi erakorepua tiame. ⁷ Wa'a chiioi Peeroo, paawika tiame tepoona eenakao, mo'poreparepua pu'kao, yooma ajakachio. Waikao wa'a toomarichio aata nayewa chaaniame inamuretupua. Puuua cheechaniame:

—Ihji pu no'o Taanaaa, te'ta tísia no'o nakiyaa. Yooma pu'ka Apoe aamo chaaniao, yoorakache mochtitopuapua.

⁸ Wa'a tiiai apechusoopua paawio, Eesusiche werirepua wa'ao. Wahjaa ki naania ikirepua wa'ao, Moisea Eeriaa tiame.

⁹ Wa'a kaawichi o'inia tetekinioiopua Eesusi ahjamao, Eesusia ahpo ajawariao, ki aata tuuyenurerepua pehji, pu'ka te'pa kaawichi ahpo tetewariao, ahkasi ahpo eenechi oijenachisiopua ahjaka, i'ka Tijoe Tijoetukameo.

¹⁰ Pukaepa ihchi teeweka mochtitoriai Eesusi ajawariaa pu'ka ahpo tetewariao. Aapoeo Eesusi oijenaniame nayewariachi inataka mochtitoprepua, pu'ka cheeria eee cheeka ahpo iinatukekache: ¿Achini cheeka cheeriamare Eesusia, oijenaniamechi simiyame nayewaio, mukukai eenechi ahjaniameo? ¹¹ Wa'a erakoapaopua, chaachapaka iinatukerepua Eesusio:

—¿Achinkai chaachapani i'isaeri iyoteri ti'tijoea, Ehkoriaami Iyoterichio, Eeriakamera enamio tuukaopua

pahchao, ke'chu Riosie Weratiame yawichituka yasipoiopua?

¹² Eesusia cheeka nehjiarepua pu'kao:

—Pichiwapu puuuu, Eeriakamera enamio tuutiamekopua pahchao, yooma ihta pahcha katewemiaopua poeoo aaata enameriwichioopua. Nape ꞑaatia Ehkoriaami Iyoteria chiiamepua tiameo, aaata Tijoe Tijoetukameo, tísia kokosa aiwamerikopua, ki nakipo tuuwameopua muuwaemeoipua ti'tijoeoo? ¹³ Neeea pu'ka Eeriao, eenario tuuyame neeeapa, yooma no'o enamia katewemiaopua; nape pu'kachepa te'ta Ehkoriaami Iyoterichio cheeriachitiao, tísia nanaaramea, a'chikoi na'ara yoorarepua pu'kao.

Eesusia temari ma'chipasena na'arari

(Maateo 17:14-21; Ruuka 9:37-43)

¹⁴ Wa'a chaachapasiaiche, ajasitioopua wahjachi Eesusi ajawaria toitiachio, muuwaeme nooreka mochiniame tewarepua ahpo ajawarioo, Moise nuurari ma'masitariopua, weeru chaachapame ahjama. ¹⁵ Puuu muuwaemea wa'a ihtoame tetewapa Eesusio, tísia kaawe erapaka ujumasirepua, Eesusi natepaka teepotemia. ¹⁶ Waikao Eesusia, iinatukerepua ahpo ajawarioo:

—ꞑIhtana weeru chaachapai eemea pu'ka Moise nuurai ma'masitari ahjamao?

¹⁷ Nape ke'chu Eesusi nehjianiaioopua, aaata pu'ka muuwaemечи kahtiamea, peichi chaacharepua:

—Masitari, saukame itipiniame nayewai teemea. I'wa aamo u'yepakamene no'o taanao, na'arari yahchame, ni'o iintapakamekapu pu'kao. ¹⁸ Ahkaoi oiyoioopua pu'kao, ihji na'arari yahchaa, utewaeme wiiwichipatiapu puuuu, mumukipateka pu'kao. Wa'a ikitekaopua pu'kao, tootonewatiapua chu'wachio, ma'chi

cheeteka taameraopua ki'sutekao. Wa'a yoorakaopua, u'wanakame teetekipapua pu'kao. Aamo ajawaria ma'chipanurekainia pu'ka na'arari yahchao, nape ki kajukapua ma'chipasekao.

¹⁹ Wa'a tiame chaanetiapa Eesusia, chaacharepua:

—¡Ai eeme ti'tijoeria, teesaoi ki paparame eemea Riosichio! ¿Ahkasi achinitio wa'a teereta neeea aamo ahjamao, aamo pepenipamichiopua wa'asio, aamoe wa'api Riosichi itamichioopua aamo sautepuawichioo? ¿Ahkasi akanasi anachata neeea, aamo ki oowe e'reka mochikaopua Riosio? Árisa, yaapiti no'o u'yepasao wa'ana pu'ka temario.

²⁰ Waikao u'yeparetupua temario. Nape na'araria Eesusi tetewapao, mukipaterepua pu'ka temario, wehchi wichipatekaopua, ikapurisitekapua pu'kao, chu'wachioiopua toonewateka. ²¹ Waikao Eesusia, iinatukerepua noonorao:

—¿Achinitio o'inia wa'a ihsieme ihji temaria?

Noonoraa waikao, chaanerepua Eesusio:

—Ahkasi simarokoi. ²² Weesa na'ichi iipapakamepua pu'kao, neerochiami tiame, merinarekaopua pu'kao. Wa'a tiichipa muuuu, yuumpame teeresaamua pu'kao, taamo cheriwepuapua yachapatenekao.

²³ Eesusia waikao wa'a chiiopao, chaanerepua:

—¡Yuumpame teeresa —chiiame muuuu? ¡Noochi paparamewichioo, yooma yuumpaniamepua!

²⁴ Waikao temari noonoraa sisinarepua cheekao:

—¡Pichiwa amochi paparame neeeaaa! ¡Muuuu epeche no'o ku'imitiapua, epeche no'o amochi paparamichioopua!

²⁵ Waikao Eesusia muuwaeme tetewachio, te'yarepua na'arario, chaaneka:

—¡Muuu Satanasi na'ararii, ni'o enepatekame i'ka temarii, nakapi enepatekameopua tiameo, ikanati

machenamitiapua i'ka temarichio! ¡Ka'te seena aampasi, ahjachi pakimitiamua eenechio!

²⁶ Waikao Satanasi na'araria, ki ku'ita sisinakaopua, mukipaterepua eenechi. Wa'a iintokaopua na'araria, machenarepua wa'asi temarichio, mukipakame toisa temario. Waikao muuwaeme wa'a napawikamea, mukukame maaeriaipua pu'kao. ²⁷ Nape Eesusia sekachi chapikaopua pu'kao, werisipurepua pu'kao. Waikaopua Eesusie werisiputiaapa temaria, saukame werisirepua wa'asi.

²⁸ Neipao Eesusio, aaata ta'perachi muiitooopua re-sipupuachio, Eesusi ajawariaa, iinatukerepua Eesusio:

—¿Achini iikai ki kajure teemea pu'ka na'arari ma'chipakao?

²⁹ Eesusia chaanerepua waikao:

—Pu'ka wa'a tiame na'arari ma'chipaniamea, te'ta Riosichi paparaka ma'chipaniamepua, te'ta apoe Riosi utewarie. Apoea, apoe ahpo e'ra ihsiamepua.

Eesusia oosa simiyachi tuuna ahpo mukimiao

(Maateo 17:22-23; Ruuka 9:43-45)

³⁰ Wa'a ahpo tetekiriachi o'inia nonowasaa, Arireami uumparepua waikao. Eesusia ki aaata ahpo nane'rejerarepua ahpo simiyachio, ³¹ ahpo ajawariakamera epeche te'ta pahtemichio masitenariapa, pehjo. Pukaepa pu'kao, chaanerepua:

—Nee Tijo Tijoetukamea, tijo nanaaramechi nehjipuamekaitepua, meripuawichioo. Nape neipa paika taawe i'toiopua meritiachio, eenechi oijenamerikaite neea, wahjiparichi o'inia machenakao.

³² Nape Eesusi ajawariaa, kiisiki pahtiaipua pu'ka chiaio, tísia seewerepua iinatukenariaio.

*Aatanakameraa epeche weruma enemeri Riosi ye'karichio
(Maateo 18:1-5; Ruuka 9:46-48)*

³³ Kapenau mochiwachi ajasirioiopua pu'kao, aaata ta'perachi ahpo che'cherepachio, Eesusia ahpo ajawaria iinatukerepua, cheeka:

—¿Ihtana naewaka chaachapasia eemea pooechi nok-isiaio?

³⁴ Nape masiteraa kiisi ahpo tuunariapa chaachapario, ihchi itipirepua, ahpo aatanakamera epeche weruma itipiniame nayewakamekapaopua pooechi nok-isiaio. ³⁵ Waikao Eesusia yasipasao, pu'ka ahpo oosa mariki aampa ooka ajawario, ahpo waapi ajapanuresopua, chaanerepua:

—Aaata epeche weruma enenariamea ahpo wahjachio, ki weruma ahpo uumetepua, ohsotia puuuu, apoekamera yorakemeripua pu'kao.

³⁶ Neipao ti'tijoeekachi oiaio, piiripi kuita koomipaka naasipa werapakao, chaanerepua wa'a mochikameo:

³⁷ —Aaata peenia e'raka apochi uuyamea aaata kuitao, wa'achi e'raka no'o uuyai teeremeripua apochio. Aaata piire no'o kaawe e'reka uukamea, ki no'оче kaawe e'reka uuyai tiamepua, te'ta te'pa kahtiamera no'o Noono kaawe uuyai teeremeripua, Apoe i'ka wehjoarichi no'o uhjurakamera.

*Ki tamomina ihsiamea, taamo ahjama tiamepua
(Ruuka 9:49-50; Maateo 10:42)*

³⁸ Waikao Waani Eesusi weerariaa, chaanerepua Eesusio:

—Masitarii, aaata tetewikame teemea, aamo teewachi puuyachame na'arari, nape pu'kao, ta'omaka teemea ki taamo ahjama ohjoamekopua pu'kao.

³⁹ Nape Eesusia wa'a chiioa Waanio, chaanerepua:

—Ka'te ta'omamitia eemea pu'kao. Aataai peenia ihsiamе no'o teewaraeo, kiisi na'ara ihsiamepua noochio. ⁴⁰ Wa'a teeresoo aataai ki taamo seepurawa enesaa, taamo ahjama te'teriamepua. ⁴¹ Aataai noochi paparamea, piire arapai neeroi aamo oowekameo, kiisi wehchi wichiyamepua, Riosie kaawe yorapua.

Tatakorichi wichime te'terewa
(Maateo 18:6-9; Ruuka 17:1-2)

⁴² 'Aata kukuchichitia noochi paparakame tatakorihi ruhjitesoopua, ohso kaawe enemii puuua, weruma moorino matasurara kutachi o'yesa pa'wechi ipaniaopua. ⁴³ Eemea aamo seekaraoiopua tatakorihi aamo wichite-soo, ohso kaawe aamo tehpuuapuapua pu'kao. Epeche kaawe piiripi seekaeka Riosi peenia tiame ye'karichi pakiniaa, ki ooka seekaeka Satanasi ahjama na'ichi ipapuachitia, kiisi wahjamesi tajayachio; ⁴⁴ wa'ao na'ioo kiisi wahjame tajenarichio; wa'ao ikuchuwaoi ki wahjipakao, tahpitika eiwepua tiachio. ⁴⁵ Aamo taaraoi tatakorihi aamo wichipatesoo, ohso kaawe puuua tehpuuua. Epeche kaawe piiripi taaraeka pakiniaa Riosi ta'iria mochiwachi ye'karichio, ki ooka taaraeka Satanasi na'ichi ipapuachi aamo ipaniachitiaopua; ⁴⁶ wa'ao na'ioo kiisi wahjame tajenarichio; wa'ao ikuchuwaoi kiisi wahjika tahpitika tiachi eiwepua. ⁴⁷ Aamo puusioi aamo tatakorihi aamo wichitiame enesoo, ohso kaawe puuua ma'chipatiaa. Epeche kaawe piiripi puusiekai tewekachi pakiniaa Riosi kahtiachi ahjamao, ki ooka puusieka Satanasi na'ichi ipapuachi aamo ipapuachitiaopua; ⁴⁸ wa'ao tisia ikuchuwao kiisi wahjame tiachi, na'ioi ki choipachi seena aampa.

⁴⁹ 'Wa'a te'teremeri eemea, tisia kaawe aamo neesetoka tatakorihi wichiniameo, kihta tatakori aamo tewikepuawichio Riosi te'ta katewiachi taawechio, aamo

Riosia ahpo taaweche ti'tijoeri katewiachio, yoomahka na'ie i'yekiamechitia iintomerikopua, tamochi i'yawakaopua taamo tatakoria ki cheriwetiameo. ⁵⁰Eemea, ki tatakorichi wichteputawichio aamo piirechio, te'ta oonaamechitia mochtipuapua, aamo piirechi tetewachio kaawerumache yooraka mochtoka. Oonaeme eneniamea, aamo piirechiwichio kaawe yorapua, nape aamo onachari wekatesaamua, kihtawichio kaawe enemamua aamo piirechi ku'imiao. Oonaa, ahpo anachari wekasaapua, ki oosa onachari enepamepua. Pukaepa eemea, kaawe aamo neesetopuapua onachari eneniameo, ki wekapuawichio aamoo, aamo onachari eneniameo. Wa'a te'teresaa eemea, ta'iria mochima eemea aamo wahjachi ahjamao, wa'achitia oonaeme enepakapao.

10

Eesusia, nenewiwa poanatumame masitena

(Maateo 19:1-12; Ruuka 16:18)

¹ Eesusia Kapenau tewaniachi machenasaapua, tetuminatu akiparepua, Uurea weewachiami, Oorani akichi cherayachiami. Wa'ami inisika asiyachiamio, muuwaeme napawisiachio puu ti'tijoe ooweruopua tiame, ahpo Riosi kaaweruma tuuyewari masitesirepua, senepi taaweche inisiwachitia. ² Piie taaweche wa'ami inisioio pu'ka weechiamio, ookapi parisero ti'tijoea Eesusi naaepari-aipua, itapiti ki kaawe chaachasoopua, chapinariapa. Wa'a erakoapaopua teepotesao, iinatukerepua Eesusio chaachapaka:

—Masitari, ¿reesiserijuare kuunarao, ahpo uupi toiwao?

³ Eesusi pu'kao nehjiarepua:

—¿Ihtana aamo chaaniamekosapu, Moisetaru nuurarikosaapua naaju?

⁴ Aapoeo chaachaparepua:

—Taamo ehkoriامي Moisetarua reesisekamepua pu'kao, nape iyosichi chanika iyotesa kiasa, ahpo poanatawa pichiwatawao.

⁵ Waikao Eesusia chaanerepua:

—Moisetarua nane'riai Riosio ki reesisiamekopua pu'kao, oowera wa'a iintorepua, tísia wa'a chaachapopapua pu'kao, kiisi e'wenarekaopua Riosio.

⁶ Nape pukeri o'inia Riosi yooma ihta enepaterioio, ki wa'a teereriaipua, Ehkoriامي Iyoterichio Moise wa'api eee cheeriopua: “Riosia pukeri o'iniaio, piiripi tijoe neterepua piiripi oowitiame tiame.

⁷ Wa'a tiachipa ti'tijoea, toimeripua ahpo yayawao, ahpo uupima pirenatumiaopua wa'asi, ⁸ na'pa piiripichitia teeremeripua pirenatusaa.” Wa'a tiichipao pirenatutiameapa, ki ookakaite puuua, piiripi wa'apikaitepua. ⁹ Pukaepa pirenatutiameo, aataai tijoea oowitiameai, ki poanatometepua pu'kao, apoe Riosi iintokamekopua pirenatakao, pukeri o'inia nenewitiaiopua.

¹⁰ Ehjepamio ta'pechi nonorasaapa Eesusi ahjamao, Eesusi ajawariaa, iinatukerepua Eesusio nenewikame poanatumiamayewariame. ¹¹ Eesusia waikao pu'kao, te'ta ma'chiamayewariame, eee cheekao:

—Aaata piire ahka ahpo uupichi poanatusa piirechi ahjama neewisaa, suwepori tiame tatakoriamepua, kiisi kaawe iintoka ahpo pahcha uupieriamechio.

¹² Oowitiameai ahpo kuuna toisaa, piirechi ahjama neewisaapua, wa'achitia ki nu'uti suwepori iintuamepua tiameo, ki nu'uti tatakorika ahpo pahcha kuunaeriachiopua.

*Eesusia Riosi kaaweruwari yahchenapua kukuchichi
(Maateo 19:13-15; Ruuka 18:15-17)*

¹³ Neipao, ma'chi kahtioio Eesusio, kukuchi u'yeparetupua wa'ao, pu'kao Eesusia ahjachi seekarepakao, Riosi kaaweruma neesetori yahchemichipua pu'kao. Nape Eesusi ajawariaa, ki eerinatemichipua Eesusio, ki u'yepajereriaipua kukuchio. ¹⁴ Nape Eesusia ahpo ajawariao, wa'iniopa ki apochi e'enamichipua kukuchio, te'yarepua pu'kao, eee cheeka:

—Tooa pu'ka kukuchio noomina e'enamichio. Ka'te wa'ine pu'kao. ¿Ki nane'riamekosa eemea, kukuchika te'teriamekopua Riosi ye'karichi muimerio? ¹⁵ Pichiwa aamo chaanenania, ki kukuchichitia ikanati pichiki-amea, Riosi chiia ahpo ye'karichi paajutewao, ka'chi iika pakimeripua wa'ao.

¹⁶ Waikaopua piiripi kuita apechunasaapua, koomirepua. Wa'a ikisaopua ahjachi seekarepaka, Riosi neesetori yahcherepua pu'kao, kaaweruma weritomichipua pu'kao.

*Tijoe tomiwaeme Eesusi ahjama nayewaria
(Maateo 19:16-30; Ruuka 18:18-30)*

¹⁷ Piie taawechi wahkami u'matoi Eesusio, aata ti-joea u'masika eenaka naaeparepua Eesusio. Ihjia Eesusi tawemina chopokorieka weripakao, taweminao, iinatukerepua pu'kao:

—Muuu Kaaweruma Masitari, ¿ihtana yoratania ki wahjame ahjari Riosie no'o kiapuawichioo?

¹⁸ Eesusia chaanerepua:

—¿Ihtanawichio kaaweruma no'o teewame muuuu? Apoe Te'ta Kaawerumaraa, piiripiche puuuu, apoeche te'pa kahtiamече Riosi. ¹⁹ ¿Machiyamekosa muuuu, Moisetaru nuurari chiiao? Puuuu eee chaaniamepua aamoo: “Ka'te suuwe erapori ihsi, ka'te me'ya, ka'te

ichiko, ka'te wihtucha aataoi na'ara yorapuaichioo, te'ta yooreka yasitopuapua aamo yayawao.”

²⁰ Waikaopu tijoea, nehjiarepua Eesusio:

—Eje'e Masitari, nu'utikai machiyamenia pu'kao, nu'utikai ahsieme yooraka yasitoamenia pu'kao.

²¹ Waikao Eesusia kaawe e'repakaopua pu'kao, chaanerepua:

—Nape muuuu wa'a tiaiao, piiripi itapiti toitiagemua pehjo: nehjimitia naaju muuuu, yooma aamo iinueka kahtiao, wa'a iintosaamua, tooremuka mochikame ku'imitiamua pukaeo. Wa'a iintosaa muuuu, tewekachikamera iinuemamua, aamo paarasario. Yooma wa'a iintosaapua muuuu, noochi enapuapua waikao, no'okamera yorakeka yasitomia. Ahkasi yooma wa'a iintosaape, iinuemamua waikao, ki wahjiame ahjario.

²² Nape ihji tijoea tísia tomiwaemekapaopua, yu-uweeme itipirepua wa'a tiame inamukapao, yuuwesi-pakapaopua. Wa'a teetoka no'arepua, kiisi wekatendaria-papua ahpo tísia paarasatiaio.

²³ Waikao Eesusia ahpo ma'masitia norikame ne'nepakao, chaanerepua pu'kao:

—¡Ki teesa tehki e'rame tísia totomiwaemea, Riosi ye'karichi ahpo muipuaol!

²⁴ I'ka wa'a chiiopa Eesusio, Eesusi ajawariaa, tahpitika eraparepua Eesusi cheeriao, kiisi pahtiapa puuuu pu'ka chiiiao. Waikao Eesusia eenechi chaanerepua pu'kao:

—¡Tísia tehki e'rame aata tísia paarasatiamea, ahpo Riosi ye'karichi muimiao, ahpo tísia paasararichi toomichiche paparamekapa, tisiwa weemuame pukachio!

²⁵ Epeche ki tehki tiaitepua tumusari tewaniame animaria, i'ikia puusirachiami u'matotenioopua, ki aawata te'ta paarasatiameo, Riosi ye'karichi pakimiao.

²⁶ Wa'a tiame inamukapa Eesusi ajawariaa, epeche tahpitika erapakaopua chaachaparepua ahpo:

—¿Aatanakamera newipame teeretapua, wa'a teere-soo?

²⁷ Eesusia wa'a chaachapame inamukapaopua, chaanerepua:

—Ti'tijoewichioo ki kajume tiamepua, ki ahpo wa'api newipateme tiamekapapua. Nape Riosiwichioo, ki-isi tehki tiaitepua, apoekameraka puuuu, te'ta taamo newipatiameraa. Apoewichioopua Riosio, kihta itapitioi, ki'tiaitepua ki kajume tiameo.

²⁸ Waikao Peeroa chaanerepua Eesusio:

—Paamira, kaawechupena teemea, yooma toakamepua taamo weechi iinuenarewa erakopua, aamokamera ah-jama te'teretonariapa.

²⁹ Waikao Eesusia yooma inamumichioopua, weeru naewakao, cheerepua Peeroo:

—Pichiwa chaania i'kao: aataai i'ka kaaweruma tuuyewarichi, noochi te'teriamewichioo, ahpo ta'pewa toakamea, ahpo papachiwao, ahpo pipiniwao, ahpo noonoo, ahpo yeeyeo, ahpo uupio, ahpo tatanao, ahpo weewaoio, ³⁰ kiapuamepua i'ka weechi mochitoiopua pehjo, itapiti epeche piire sientosa u'matoka nateyame ki yooma ahpo toariachitiao. Puuu tísia nateyame pu'ka kiapameraa, Riosie ahpo newipaterapua, ahpo tatakoriria ahsieme cheriweniame, i'ka weechi mochitoaiopua pehjo, aiwaka mochitoaiopua. Puuuu kiapuamepua tiameo, weemera Riosie ye'karichi mochipuameo, ahkasi ki wahjamesi ahjaka mochipuachi. ³¹ Nape pu'ka taawechiami Riosie ahpo ye'karichi muiapuachio, Riosie reesiseniaopua, ehpiami i'ka wehjoarichi te'ta weruma nateyame tetewiniame paarasatiapao, kihta weruma

nateyame tetewipuame puuua, Riosieo. Nape ehpiami i'ka wehjoarichio, kihta weruma nateyame tetewitiamea kihta weruma paarasatiapao, waika taawechi Riosia ahpo ye'karichi muipuawichio reesisiaio, te'ta weruma te'terewaeme tetewimapu Riosia.

Eesusi Paisachi simiyame mukimia tuuya

(Maateo 20:17-19; Ruuka 18:31-34)

³² Pooechi nokisinioi Eerusareniteo, Eesusia ahpo ajawario, pahcha weritoriaipua. Pu'kao oisa teetoka pahcha weritopao, seewerepua Eesusio itapiti ahpo ikipua. Neipa nonosiamea tiamea, wa'achitia seewerepua. Eesusia wa'a erakotopapua pu'kao, poanatasapua pu'ka oosa mariki aampa ooka ahpo ajawario, ma'chiam tuuyerepua pu'kao, ihtana apochi teeremerikopua wa'a Eerusarenio. ³³ Waikao Eesusia o'inerepua tuuyekao, ihtana ahpo ikimiaopua wa'ao:

—Tetewame eemeapa, Eerusarenite asiyamekopua wa'asi. Wa'ao nee Tijoe Tijoetukamea, nanaarame ti'tijoechi nehjipamepua, isaeri ne'neseriosi pa'pamuratuamechi tiame, wa'a ikisao iyoteri ti'tijoechi i'topuamenia tiame, yooma puuu noonoimeripua, no'o mukiwachi uhjurakao. Neeea pu'ka noonoimerie chaachapatioopua, seesenu ti'tijoechi kiapuamenia meripuawichioo, rooma ti'tijoechi. ³⁴ Puuu seesenu ti'tijoechia, no'o tísia na'ara yorameripua, a'chikoi yoorakao wepaka tiame. Puuua ahkasioi no'o nanarichi akachupemeripua, nanaarakao. Wa'a noonoisapua, no'o meripuachi i'tomeripua, kurusichi chuhchaka meripuaichioopua. Nape wa'a meritiainia, paika taawe simiyachiopua, eenechi ahjameri neea oijenakao.

Saantiao Waani tiame, Eesusi itanewa itapiti

(Maateo 20:20-28)

³⁵ Waikao Aakowoa Waania tiame na'pa Sewereo tatanaraa, Eesusi naaepakao, chaanerepua:

—Masitari, itapiti aamo itanenariai teemea taamo yorajera.

³⁶ Eesusia waikao wa'a chaachapatiapao, chaanerepua pu'kao:

—¿Ihtana no'o aamo yorakejerai eemea?

³⁷ Waikao aapoeo chaachaparepua:

—Teemea aamoo, aamo ye'karichi yasipasaapa, taamo reesisejeranipua aamo chokichi mochipuapuawichiopua, taamo piiripio aamo ahjamina, piireo aamo owemina.

³⁸ Waikao Eesusia chaanerepua pu'kao:

—Eemea kiisi ijinatamepua aamo itayao. ¿Ahkasioi anachameri ohjoare eemea no'o tísia aiwamia paasochi iijimiachitiao, pu'ka tísia no'o aiwarieo pukachi moropiteka paatoniamechitiao?

³⁹ Aapoeo nehjiarepua waikao:

—Eje'e, anachameri teemea.

Waikao Eesusia chaanerepua:

—Pichiwa aiwatare eemea kokosatameo, itapiti tísia chihpuame iijikaopua, itapiti tísia aiwaniamechi aamo moropiteka paatoniamechitiaopua; ⁴⁰ Nape puuu aamo no'o ahjamina mochipuao, piiripio no'o oenao, piirea no'o ahjaminaoi, ki neekamera iintomeripua pu'kao; Apoe no'o Noono tewekachi iintomeripua pu'kao, apoe te'ta apochi reesiseri ki'yamera.

⁴¹ Waikao puuu oosa mariki Eesusi ajawaria ki wa'a chaachapakamea, pu'ka ooka Eesusi ajawaria wa'a chaachapariopao, nekawerepua pu'kao, Saantiaoopua, Waaniopua tiameo. ⁴² Nape Eesusia pu'ka nekawiopao, yooma ahpo ajawaria paesaopua, pirena ajawakaopua chaanerepua:

—Eeme wa'apiai nane'reka mochitoamepua i'ka wehjoarichio, iintuamekopua aaata ya'yawichio, ahpo tararia ti'tjoerio, tísia kokosa yooraka tekipanatiamekopua pu'kao. Puuuu, tísia ahpo weruma erakoka mochitoamepua. ⁴³ Nape eemea noochi paparamea, ki wa'achitia weruma erakoka mochitopuapua. Ohsotia aaata eemea te'ta weruma enenariamea, kiisi aamo weruma e'raka yasitomeripua; ohso kaawe puuuu kaawe e'raka ku'imeripua ahpo wahjachio. ⁴⁴ Aaata te'ta paamiratuame enenariamea, ohsotia puhkuka teeremeri puuuu ahpo wahjachio. ⁴⁵ Neeei Riosie Tijoe Tijoetutetiamekai ki epeche weruma teeremia eenakamenia amochio, no'o kaawe yorakepuawichioo, ohsotia neeea, aamokamera yorakemia eenakamenia, aamokamera kaawe yoramia. Neeea aamowichioo, ahkasioi no'o ahjarioi, aamowichio pejana nehpuapaka nehjimia eenakame neeea, aamo kiisi kaawe noonowiriawichio natetemia.

*Eesusia Watimeo ki ma'chiriame yachapatena
(Maateo 20:29-34; Ruuka 18:35-43)*

⁴⁶ Eesusi Eriko mochiwachiami u'matoi ahpo ajawaria ahjamao, muuwaeme nokisiamе tiame Eesusi ahjamao, pooesuwe yasariaipua aaata ki ma'chiriame, puuuu ihkorewa itaka yasariaipua wa'ao. Puuu ki ma'chiriamea, Watimeo tewaniame enerepua, Tiimeo tewaniame taanara. ⁴⁷ Puuuu Eesusi wa'ami u'matomioio, puuuu Eesusio Nasare ohjoemeko tuuwame inamukapao, weeru sisinamurepua Eesusio, chaaneka:

—¡Eesúsiii, Raawitaru tetejimarisiwachi naawakamee, no'o cheriwejerani neeeaa!

⁴⁸ Wa'a chiiopa pu'kao, waapi ajakamea, te'yarepua pu'kao, nape puuu ki ma'chiriamea teritiaio, epeche uwatiame sisinamurepua Eesusio:

—jRaawitaru tetejimarisiwachi eenameeee, no'o tesiwa e'remitiapua pahchúuu!

⁴⁹ Waikao Eesusia weripakao, chaanerepua ahpo chokichi ajatoameo:

—No'o u'yepao pu'ka tijoeo.

Waikao ki ma'chitiame i'noramea, chaanerepua pu'kao:

—Nahpesa naaju aamo paaena Eesusi. Kaawe erapasa naaju. Utewataka werisisa.

⁵⁰ Waikao ipasapa ahpo matomoporao, ikanati niika werisika, Eesusi chokichi eenarepua, ahpo i'norame panitoeopua. ⁵¹ Eesusia waikao iinatukerepua pu'kao:

—¿Ihtana aamo yoorejeranimua?

Ki ma'chiriamea nehjiarepua cheekao:

—Masitari, ma'chiriame enenare neeea.

⁵² Waikao Eesusia, chaanerepua pu'kao:

—Wee, kaawepua. Kaawe e'raka no'ramitiamua. Noochi paparakapa muuuu, aamo ki ma'chiriaopua muuuu, saukame muuuapa wa'asi.

Waikao ki ma'chiriamea, ikanati ma'chireparepua, kawayame tetewaka. Waikao puichi saukamea, ahjama simirepua waikao, Eesusi na'naritokao.

11

Eesusia Eerusareni muuwari mochiwachi pakina

(Maateo 21:1-11; Ruuka 19:28-40; Waani 12:12-19)

¹ Eesusia Eerusareni waapi ihtoaiopua, Weetajeo Wetaniao tiame, Ooriwo kaawichi taweminao, ooka ahpo ajawaria chaanerepua:

² —Paaohjoewachi siimpamitia eemea, i'wa o'iniiao ma'chiachio. Wa'a muirachio piiripi uuru teimeri eemea, masotatiame wa'asi, puuuu ki yaasetoniampehjiio. Pu'ka uuruo, o'yaeka chuhkuame teimeri eemea wa'ao, wa'a kaari ko're yeetarachi poemina. Na'sonasa no'o

u'yepamitiapua pu'kao. ³ Piire ahka iinatukesoo pu'ka uuru aamo na'sochoio, chaanepuapua pu'kao:

—Eesusi Apoe taamo Paamiraa, ahpo i'yetonurakapua ku'itapio, eenechi upapatapua ku'we.

⁴ Puuua wa'a siimpasaa waikao, wa'a tewarepua pu'ka uuruo, yeeta ko'rechi poemina o'yetiame. Waikaopua pu'ka uuru o'yara na'sochoiopua, ⁵ aataa wa'ao sisina-murepua chaaneka:

—¿Ihtana yooraka nooka eemea wa'ao? ¿Achini iikai na'sochani eemea pu'ka uuruo?

⁶ Waikao Eesusi uhjurariaa, te'ta Eesusi ahpo chaanurechitia nehjiarepua. Wa'a chaachapakopua pu'kao, reesiseretupua i'tomichioo. ⁷ Waikao Eesusi uhjurariaa pu'ka uuruo, Eesusi u'yeparepua pu'ka uuruo. Waikao Eesusia pu'ka uuruo, itapitie ipetetiopua pu'kao, yaasetoka yasitorepua pu'kao. ⁸ Waikao wehchi ahjama nokisiamea, ahpo kemawa ipekesirepua simiyachio. Wahjachia kuhsisawa ihpapasiresirepua u'matomiachio.

⁹ Waikao pahcha nokisiamea, neipa nokisiamea tiame, chaachapasirepua siinakosikao:

—¡Tisiwari, tisiwari! ¡Riosichi eename Yawichiii, Te'ta kaawerumara Yawichiii! ¹⁰ ¡Ehpe o'inia werisipupuapua eenechio, ehkoria misi Raawitaru yawichituriao! ¡Cheriwema ki'yame teemea Riosi tisiwa te'pa kahtiamo, te'ta te'pa tewekachi o'inia aamo uhjurakameopua weechi!

¹¹ Ehjepa Eerusareni ajasisaapa Eesusia, isaeri te'ta tioparachi pakirepua, wa'a yooremina napawikarichi. Wa'ao yooma ne'nesapa yoorekoo, aarikopa wa'asio, Wetaniami akiparepua ahpo oosa mariki aampa ooka ajawaria ahjamao.

*Eechichuna Eesusi wakipanura
(Maateo 21:18-19)*

¹² Pu'ka meere Wetaniami nokisinioio Eesusi chorowapasaa, ¹³ mehka o'inia tetewariaipua, echitiame chuunao weeru sawatakame weeriamē. Pu'kao ahseriaipua ne'nemia taakaeko o'raka, kihta taakaeme werirepua, saawarache apoche. ¹⁴ Waikao Eesusia chaanerepua pu'ka eechichunao:

—jKa'te oosa taakemitia muuuu, ki aawata aamo ko'komichiopua taakiao!

Puuu Eesusi ajawariaa, inamurepua Eesusio, pu'ka eechichuna na'ara chaanerioio.

*Eesusi i'isaeri tiopachi ki ka'karumao, ma'chi ihpaparia
(Maateo 21:12-17; Ruuka 19:45-48; Waani 2:13-22)*

¹⁵ Neipa i'ka cheesoo Eesusio, Eerusareni ajasirepua. Waikaopua i'isaeri tiopachi pakisaapa Eesusia, yooma puuyanarepua wa'ao, ki kaawe nokayameopua wa'ao, itapiti nehjameopua wa'ao, tarayameopua tiame. Yooma ru'minerepua meesao, toomi naakuriwaka mochikameopua tiame, waankooi ahjachi mochikao, yooma ru'minaka ihpapaserepua tiame, kooro nehjaka mochikameo, yooma ihpapaserepua koorokario. ¹⁶ Eesusia wa'a tiopachiopua tiameo, aawataoi ki towarepua itapiti i'toka nonoramichioopua, yoorekomi nonoraka puuyaniachio. ¹⁷ Wa'a yoorasaapa pu'kao, tísia te'yarepua pu'kao, chaanekao:

—¿Ki Ehkoriāmi Iyoterichio, eee chiiame Riosia: “No'o kariwaa, ki noochi paprapuawichio netetiamēpua, yomatiamē weeechi mochikamewichio”? Nape eemea no'o kariwao, ichikoame teesowara, iintaparepua.

¹⁸ Neeserosi pa'pamiratuamea iyoteri ti'tijoea tiame, wa'a ahpo chaaneniame inamukapaopua, waika o'inia i'yasirepua aachin teeka Eesusi ahpo merimiao. Nape wa'a erakoaipua majawerepua ti'tijoerio, muuwaame tísia peenia e'raka keepuamekopua

Eesusio. ¹⁹ Tukapasipasoopua wa'asio, Eesusia ahpo ajawaria ahjamao, ma'chi machenarepua wa'a muuwari mochiwachio.

*Eechichuna ki taakiame wakipatetiame
(Maateo 21:20-22)*

²⁰ Meere piario, eenechi wa'ami uumatonioio, puuu eechichuna Eesusi nayeweriaopua, wakipakame werirepua wa'asi. ²¹ Waikao Peeroa chaanerepua Eesusio:

—Masitari, ne'neo pu'ka echichunao, tapana aamoo ki taakenureriao wa'asi. Nee, ¿ikanáti wakiparepua wa'ási?

²² Eesusia nehjiarepua:

Wa'a iintokame Riosia aamo tetewimichioopua, itapiti ahpo itanetiaapua aamoeo, wa'a iintoka nehjiamekapua ikanati. ²³ Pichiwa te'ta paparaka nayewesaa eeme Riosichio, ihta itapiti aamo tesiwa e'raka itasoopua, aamowichio iintomeriche puuuu, kai nu'utikoipua aamo itayao, kaawi kehchumakoio. ²⁴ Pukaepa, aamo weruma Riosichi itayao, kaawi kehchumaoui enesoo werumao, ihta kaawioi wa'a weerimechitiao, wiitu weripa pa'wechi chaanesoo, wa'a weripamii kaawia. Pukaepa aamo chaaniamenia, kihta seweka itanepuapua Riosio ihta kehchuma aamo cheriwejeraopua, nape te'ta pichiwa Riosichi paparaka. ²⁵ Nape eeme Riosi ahjama nayewanariame enasaa eemea, kaaweruma e'raka enamitia muuuu aamo iikachio, aamo iikachioi kihta inasoka nayewemia. ²⁶ Aaata aamoo ki kaawe iintosoopua, ka'te nekumeka itipimitiamua pu'kao; ohso kaawe cheriwepua muuuu pu'kao, wa'achitia Riosiai waikao, aamo cheriwemapua tiameo, ihtaaoi aamo itayae cheriwekao. Nape muuuu ki cheriwame enesoopua aaataoiopua aamo piirechio, Riosiaio kiisi aamo cheriwemapua.

*Eesusi ahpō masitemia reesiseri iinuwewa
(Maateo 21:23-27; Ruuka 20:1-8)*

²⁷ Neipa i'ka wa'atiame nayewasaapa Eesusia, eenechi Eerusareni eenarepua. Wa'a i'isaeri tiopachi pakisa yooremina oiyoio, neeserosi pa'pamiratuamea, iyoteri ti'tijoea tiame ookapia, wa'a ikisa o'ochetiame pirenaturi tewaniamea ti'tijoe ma'masitari, ²⁸ Eesusi naaepakaopua, iinatukerepua:

—¿Aatana reesiserichi inisiamemua aamo masitia?

²⁹ Wa'a chaachapopao Eesusia, chaanerepua:

—Pu'kachi aamo no'o iinatukia, aamo iinatukiamē neeeai. Pu'ka aamo no'o nehjiasoo, aamo nehjiama neeeai aamo no'o iinatukiao. ³⁰ ¿Aatanakamera ih-sikame uhjuraka Waanio paatomichioo, Riosikamera, ti'tijoe kamerakosaoi?

³¹ Waikao aapoeo, ihchi nayewakaopua ahpoo, chaachaparepua:

—Riosi uhjurario taamo tuusoo, eee cheeka taamo nehjiama pua: “¿Achini iikai ki pichikeka eeme pu'ka chiiiao?” ³² Wa'a tiiachio, ¿ihtanakamera chaachap-ata teemea? Aata ti'tijoeioi, ka'chi iikaoi uhjurario chaachapamete teemea.

Puuua wa'a chaachaparepua majayapa ti'tijoeio, pu'ka Waanio yomarika ti'tijoe ooweru tiameo, Riosie uhjuratiameko, erakoamekopua pu'kao. ³³ Wa'a tiiachipao, chaachapaka nehjiarepua Eesusio:

—Kiisi nane'riame teemea.

Waikao Eesusia chaanerepua pu'kao:

—Wa'a teesoo neeeai ki aamo tuuyemapua, no'oo aatanakamera no'o uhjurariaopua, i'ka no'o masitia inisimichioo.

12

*Tekipanatewa ichikokame, wa'achitarichi nayewatiame
(Maateo 21:33-46; Ruuka 20:9-19)*

¹ Ehjepamio Eesusia wa'achitarichi masiteka o'inerepua wa'a i'isaeri napawikarichio. Puuuu eee chaanerepua:

—Seenepi simiyachio wahka yasariataipua aata tijoe panijuwari echayame. Puuuu panijuwari echisapao, ko'reteriatapua pu'kao. Naati neteriatapua tiameo, tekesatura, pu'kao i'ipasaopua wa'a sahtunapuawichio. Naati neteriatapua tiameo, kai waapisi weeriamē ne'nesero, wa'a te'pa werika inatepuawichio. Echitiameo. Wa'a ikisaapa neipa tekipaname i'yasaapua, wa'a wasachi eechichi toariatapua tekipanamichio. Yooma wa'a iintosaapa, mehka akipariatapua seenu weechi.

² Neipami ahsepassoopa pu'ka echitiame i'ipasa naachutapuawichio, aata uujurariatapua ahpo naachutari i'noramichioopua wa'a kajukame naasipasio.

³ Nape wa'a tekipanamea chapisa wepisapao, wa'atia uhjurariatapua ahpo teekoo, kihta i'toka. ⁴ Waikao wa'a ikitiapa apoe teekora, piirechi uhjurariatapua waikao, ahpo ku'iwa. Nape pu'kaoi tekipanamea, moochi weweka na'ara yooraka eeranatesaopua, ahpo teekochi no'apuriatapua pu'kaoi. ⁵ Waikao paika simiyachio. Te'ta teekora, eenechi piirechi uhjurariatapua, nape puuuu meriretiatapua. Neipao epeche weeka uhjurariatapua, nape pu'kaoi tekipanamea, ookapi ko'isaopua, wahjachio oowera wepisaa nonorapuriatapua ahpo teekochio.

⁶ 'Waikaopu teekora, ki aata uhjurame tiipapua, pi-iripi wa'api taanaekaipua tísia nakiyao, pu'kapechi uhjurariatapua: “Ki merimapu i'kao”, e'raka, “Yooremapua

i'ka no'o taanakopao”, e'raka. ⁷ Nape tekipanamea, pu'ka wa'a ihtoame tetewakapaopua, chaachapariatapua: “Ihja taamo teekora taanarapua, ihja ahpo noono mukisoopua, puuukamera yooma ahpo noono iinuekao, teekorachitia itipimeripua. Meritaria pu'kaopua tiame. Wa'a noonoisaa teemea, yooma pu'ka iinuemia iinueka itipima teemea”, chaachapariatapua. ⁸ Waikaopua pu'kaolio, chapisa me'yariatapua. Pu'kao merisapao, pu'kao eechichio, ma'chi i'toka ipariatapua. Wa'asa noonoiriata puua.

⁹ Pu'ka yooma naewasaapa Eesusia, iinatukerepua ahpo keepuameo:

—¿Wee, ihtana iintotapu teekora ahpo tekipanateriao, wa'a noonowiriopao? ¿Ko'itarepua ahpo tekipanakiameo wa'a enasaopua? Puua wa'a iintosaa, ¿ki wahjachi kiatarepua pu'ka tehkiwarao, ki ichikoka tekipanamekamera?

¹⁰ 'Naakona, ¿ki iyonakame eemea pu'ka Ehkoriaami Iyoteri chiiio, tehte ki nakika ipatiame nayewachio? Eee chiiamepua Ehkoriaami Iyoterichio:

Tehte tekipaname ihpapariaa ki nakika tetewikao,
 puuu tehte ipaka tetewitiamea,
 te'ta nakiwamera eneparepua,
 te'ta kaari nawatera utewarachitia.

¹¹ Pu'ka tehte te'ta nateyame enepatekamea,
 Apoe taamo Noono tewekachi kahtiame
 iintokamepua.

Teemea pu'ka tehte taamo Noono iintoriao,
 tísia peenia erakoka tetewame teemea.

Wa'a cheeriame Raawitarua, Ehkoriaami Iyoterichio.

¹² Puuu ne'neseriosi pa'pamiratuamea, wa'a cheekopa Eesusio, apochi simiyame nayewaka chiio erakoparepua. Wa'a erakoapa puuua, karichi chapisa yachanare-riaipua Eesusio, nape majawiapa ti'tijerio, wa'atia toisa nonowarepua pu'kao.

*Ya'yawichiwichio koparoarichi simiyame
(Maateo 22:15-22; Ruuka 20:20-26)*

¹³ Neipapao Eesusia, parisero ti'tijoe uhjureretupua, Eeroremina chuchukuame ti'tijoe. Ihji uhjuratiamea, Eesusi noonotemichio uhjuratiame eneriaipua, itapiti ahpo wenejiwa chaachasoopua, ahpo pa'pamuratuamechi wenejimichio. ¹⁴ Wa'a e'enakao chaanere puuua:

—Masitari, nane'rena teemea aamoo, te'ta pichiwarichi simiyamekamera chiiamekopua, a'chikoi chaanenioiopua ti'tijoeopua, kiisi sewina erapamekopua. Muuua, wa'a chaaneriaiopua kiisi toayamekopua, te'ta Riosi pichiware chiia masitekao. Pukaepa i'ka aamo iinatukemo o'rame teemea: “Nee, ¿kaawejoare te'ta yawichiwichio koparo-riame, nateteniao?”

¹⁵ Nape Eesusia nane'riapa ahpo wihkueka chaachapopa pu'kao, chaanerepua:

—¿Achini iikai no'o chapimo o'raka nayewiame eemea? No'o u'yepamitiaopua piiripi toomi, no'o ne'nemichioopua pu'kao.

¹⁶ Waikako Eesusia u'yepatiapa pu'ka toomio, kaawe ne'nesaapa pu'kao toomichio, iinatukerepua pu'kao:

—¿Aatanapu, ihji toomichi kahtiame nanariraa? ¿Aatana teewara iyotetiamepua i'ka toomichio?

Waikao aapoeo chaachaparepua:

—Aa puuua, apoepua Seresa, apoe te'ta yawichi — chaachaparepua aapoeo.

¹⁷ Waikao wa'a chaachapakopa pu'kao, chaanere Eesusia:

—Wa'a teesoo te'ta yawichi iinuwarao, te'ta yawichikamera kiapuapua; nape Riosikamera iinuwarao, Riosikamera kiapuapua.

Wa'a cheeka nehjiatiapao puuu Eesusieo:

—jNaakonakosa wa'a tiiatepua, tísia inatamekaite puuua? —ahpo chaachapaka itipirepua.

*Mukukai eenechi ahjaniame iinatukewa
(Maateo 22:23-33; Ruuka 20:27-40)*

¹⁸ Waikao Eesusi kahtiachio, saruseo ti'tijoepechi e'enarepua wa'ao. Puuu saruseo ti'tijoea, ki pichikiame enerepua, mukukai eenechi ahjaniameo. Pukaepa iinatukeriaipua Eesusio, eee chaachapakao:

¹⁹ —Masitari, ehkoriaami Riosi nayewatura Moisea, eee cheeriaipua ahpo Iyoterichio, aaata neewikame ki tatanatasa mukukameopua ahpo uupichio, puuu wa'api poonira neewimeri tuukamepua ahpo pa'chi uupira ahjamao, ahpo tatanatariaopua, ahpo pa'chitaru tatanara enemichiopua. ²⁰ Nape neea pu'kao wa'achitarichi aamo nayewemania. Puuu wa'achitaria eee teereriataipua: Oowisani tijoe eneriatai puuua, ahpo poponieme. Pahcha weeramea neewiriataipua aaata oowitiame ahjamao, nape puuua ki tatanatasa mukuriatapua. ²¹ Waikao puuu wa'api neipa weeriamera ahpo pa'chi uupieria ahjama neewiriatapua, nape puuuai kihta tatanatasa mukuriatapua. Wa'achi iika mukuriata neipa weerame pooniraai ahpo pa'chi uupira neewikameai. ²² Yooma puuu oowisani ahpo poponiemea, wa'achi iika wahjipariatapua, pu'ka oowitiame ahjama nenewikamea, aaataai ki tatanaeka. Wa'asi neipaoi te'ta pa'chira uupiraai, mukuriatapua

tiame. ²³ Wa'a ikikame enesaa yooma puuuu, ¿aatanakamera te'ta kuunara enetarepu eenechi ahjarichio, yoomahka puuu oowisania ahpo poponieme, pu'ka oowitiame ahjama nenewikame enesoo, pa'chira tiame?

²⁴ Waikao Eesusia pu'kao, cheeka nehjiarepua:

—Aa eemea, tísia se'wi erakoamepua, kiisi pahtiapa ehkoriaami iyoteri chiiiao, kiisi machiyapa tiameo, te'ta Riosi utewarira ihsiao. ²⁵ Wahjipakamea eenechi o'oijenasaapua ahjarichio, aataai ki nenewika mochtomeripua, tewekachi mochtomechitia te'teriamekapa. ²⁶ Eemea pu'ka wahjipakai oijenaniameo, kihta machiyamepua, Ehkoriaami Iyoteri chiiamekoopua. ¿Kikosa iyonakame eeme pu'ka Ehkoriaami Iyoterichi cheeria Moisetaruo, Riosie ahpo nayewetiameopua, kuhsi uuyari tajenarichi ahpo nayewetioiopua? Pu'ka uuyari tajenarichi o'iniao Riosia, eee chaanerepua Moiseo: “Nee Aurani Riosiwaraa, Ihsa Riosiwaraa, Aakowo Riosiwaraapua tiame.” ²⁷ Wa'a cheekame enesoo Riosio, puuu paika Riosichi paparaka wahjipakameopua, Riosiwarako tuuriopao, wa'a teeresoo ahjaka mochtomekaitepua pehjio, eenechi weerewa uumerikaitepua. Wa'a tiiachipa eemea, ki pichikiame enesaa eemea eenechi ahjaniameo, ki nu'uti se'wi erakoamepua.

Epeche nateyame nuurariwa

(Maateo 22:34-40)

²⁸ Waikao piiripi puuu Moise nuurewa masitaria Eesusio, tísia peeneka nehjiachaniopa saruseo ti'tijoe iinatukeriaio, Eesusichi eenakao iinatukerepua tiame, eee cheeka:

—¿Achini tiiamerapu Riosi nuuraria, te'ta nateyamechitia tetewipuamea, te'ta e'waka nokisipuamea?

²⁹ Eesusia nehjiarepua cheeka:

—Aamo ehkoriaami Moisea, eee cheeka nayewerepua ti'tijoerio: “Eeme isaeri ti'tijoe ooweru tiame wa'achitia, keepuka mochimitia eemea aamo Noono tewekachi kah-tiameo, taamo Noono Riosia piiripi wa'apipua, ki'tepua wa'asi piirechia. ³⁰ Te'pa kahtiame taamo Noono nuuraria, ihjipua te'ta yorapuamea: Aamoche Riosiwa nakika mochitopuapua, yomatiame aamo iikachi e'rae, yomatiame aamo inatarie, yomatiame aamo utewarie tiame.” Puuupua te'ta nokaka mochitopuamea nuurari. ³¹ Piirechi nuuraria tiame, ihjipua te'ta nateyameraa: “Kaawe e'reka yasimitiamua aamo piirechio, aamo wa'api aamo nakiyachitia.” Te'ta nuurari nokipuamea, ki'tepua wa'asi epeche nateyamea, pu'ka ookachitiao.

³² Waikaopu Moise nuurari masitaria, chaanerepua Eesusio:

—Eje'e, kaawe chaanimua masitari. Pichiwajupu aamo chiiiaa, pichiwa piiripi wa'apipu Riosia, ki'tiamepua wa'asi piirechio. ³³ Riosikamera epeche nakika mochitoniamea, epeche te'ta nateyamepua, nape yomatiame ahpo iikae nakiniamepua, yomatiame ahpo inatarieopua tiame, yomatiame ahpo utewarieopua tiame, ahpo piirechioi ahpochitia nakiniameopua tiame. Yooma puuuu epeche nateyamepua, ki animari Riosiwichio wahseka, oowewari kianiamechitia.

³⁴ Waikao Eesusia Moise nuurari masitario, kaawe e'raka pichikeriopa ahpo pichiwari chiiiao, chaanerepua pu'kao:

—Ki se'wi tiame muuuapa Riosi ye'karichio.

Waikao tísia ye'kaka nehjiamekopua Eesusio ahpo iinatukeniaio, ki aaata iinatukeme erakorepua pu'kao.

*Riosie Weratiame iinatukewa, aatanachi o'inia eename
(Maateo 22:41-46; Ruuka 20:41-44)*

³⁵ Eesusia i'isaeri tiopachi masitiaio, iinatukerepua ti'tijoerio, eee cheeka:

—¿Aatia tiiachipa chaachapame iyoteri ti'tijoea, Raawitaruchi eenameko tuuka Riosie Weratiameo?

³⁶ Raawitaru wa'apiai Riosi Riosiwarie erapatetiaopua, cheerepua:

Apoe Riosi Paamiraa, eee chaanerepua ahpo Taana no'o Paamirao:

“No'o ahjamina yasipamitia muuuu, ahkasi aamo seepurawao, aamo taaratere no'o toapachisi.”

³⁷ Eesusia wa'a Ehkoriaami Raawi Iyoteria cheesaapua, iinatukerepua ti'tijoerio:

—¿Achini iikai Raawitarua, ahpo paamira teewakame Riosie Weratiameo, tísia ahpo neipami naawakamekoipua pu'kao?

Ti'tijoea ooweru tiamea muuwaeme, pu'sereka keepuame enerepua Eesusio.

Eesusio ki pu'sereria iyoteri ti'tijoe masitiaio

(Maateo 23:1-36; Ruuka 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Eesusia i'isaeri iyoteri ti'tijoe masitario, kiisi kaawe noonowirio tuunapua. Pukaepa eee chaanerepua ahpo masitia keepuameo:

—Naane e'reka i'isaeri iyoteri ti'tijoe masitiaio, puuuu teteperuma wakirata pu'seriamekapu, kaawe yooreka ahpo tepotejeramepua, ahpo ihtoachi natepatiaapua.

³⁹ Aapoeo ahpo napawikarichiopua tiameo, epeche yoorewa ti'tijoe mochipamiachi momochipamepua, epeche yoorewa ti'tijoe ko'komiachi momochipamepua.

⁴⁰ Puuuu kunamukukameopua tiameo, a'chikoi chaachapaka wihkueka kariwaraoi u'yamepua tiame, puuuu ka'chi erakopuawichio ti'tijoerieo, tepekuma ni'okiamepua Riosi cheriwema ki'yakaopua, ahpo tísia

kaawe yoratiamewichioopua kunamukukameeo. Nape puuuu wa'a nokayaio, ki nu'uti kokosapuaitepua Riosieo.

Kunamukukame nehjaria Riosiwichio oowewari
(*Ruuka 21:1-4*)

⁴¹ Eesusia piire taawe ne'neka kahtioio. Riosiwichio toomi oowewari toaniachio, muuwaeme enapame tete-ware Eesusia wa'ao, ahpo Riosiwichio oowewa to'wiame. Ki ookapi we'weka tomiwaemea, we'weka to'eriaipua toomio. ⁴² Nape piiripi wa'a eenakame kunamukukamea, ki weeka toomiwamekapaopua, ookapi wa'api nu'nutira toomi to'erepua Riosi oowewario, kiisi weeka nateyame. ⁴³ Waikao Eesusia ahpo ajawaria paaesapaopua, chaanerepua:

—Pichiwa ihji oowitiame kunamukukamea, epeche oowewari ki'yakai tiamepua Riosio, ki pu'ka wahjachi ki ookapi tomiwaamechitia, Riosiwichio nehjariachitia oowewario. ⁴⁴ Yooma puuu tisia paarasatiamea toomi, ahpo soparawatiakamera ki'yamepua Riosi oowewarichioo, nape puuu kunamukukamea, ahpoche ko'komia ahjae tarimia iinuekaiopua, yooma Riosiwichio oowewariopua.

13

Eesusi i'isaeri tiopa ru'minamio tuuya
(*Maateo 24:1-2; Ruuka 21:5-6*)

¹ Eesusi i'isaeri tiopachi machenoio, piiripi Eesusi ajawaria chaanerepua:

—¡Masitari! ¡Ne'neo, achipu kekechumapu tehte, achini keena ajakamepu raampakariai!

² Eesusia nehjiarepua:

—Eje'e, ¿kaawe tetewamemua pu'ka kaario, kai waapisi ajakamekoo? Nape puuuu wa'a tiiaio, kiisi itipimerikaitepua piiripioi tehte, raampata maaniameo.

Yooma wehchi yasipamiitewua wa'a tiiaio, piie taawechemio.

Ke'chu weee kajuyoi naania teetowa

(Maateo 24:3-28; Ruuka 21:7-24; 17:22-24)

³ Ooriwo Roomosachi ajasitioopua i'isaeri tiopa ma'chiachiopua, Eesusia yasiparepua. Wa'a yasipasoopua Eesusio, Peeroa, Aakowoa, Waania, Anteresia tiame, piineri iinatukerepua Eesusio, chaachapaka:

⁴ —Teemea taamo tuuyejeramemua pu'ka i'isaeri tiopao, achinitio enemerikopua wehchi yasipamiachio, ihtana enemerikopua naania teerewa ikipuachio.

⁵ Eesusia nehjiarepua:

—Eeme waika taawechi ohjoemea, aamo inateka mochitometepua, ki aawata aamo wihkuepuamichio pu'ka taawechemio, ⁶ muuwaeme e'enamerikaitepua chaachapame: “Neeju Riosie Weratiamea.” Pu'ka chaachapao, ki ookapi ruhjimiitewua pu'ka wisikuewachio.

⁷ 'Eeme pu'ka taawechemio ohjoemea, ki nu'uti nasiwaniame inamuaio, ka'te te'ta majamitiapua pehjo, wa'a tiame inamuaiopua, ki kajuyachikai teetomapua pehjo. ⁸ Pirenapi weechi ohjoemea, piire weechi mochikamechi nasiwasimeripua ya'yawichi. Weeeai, ki muenati noonomeripua tiame, yoomatiame wehjoarichi, wa'a ikinioio tooretuniameai, ki teesa tiame teetomeripua. Nape yooma pu'ka wa'a tiame teetoiopua pehjo, pukeri o'ichari enemeripua, te'ta tisia kokosa aiwapuachio, pehjo.

⁹ 'Eeme pu'ka taawechemio noochi paparaka mochitoamea, kaawe aamo neesetoka mochitopapua; waika taawechemio eemea, ya'yawichichi ijitopuamepua eemea; ahkaoipua i'isaeri napawikarichiamioi chapisa wepipuame eemea. Eemea te'ta weeweruma ya'yawichichi paaepuamepua noochi te'teriapa,

wa'a iika no'o nehpuwaka nayewameri eemea, te'ta ya'yawichi peereichio. ¹⁰ Pukaepa ihji Riosi kaaweruma tuuyewaria, ke'chu i'ka weee kajuyoio, yomatiamie i'ka wehjoarichi nayewatupuamepua. ¹¹ Eemea weruma ya'yawichichiami ijitotiaio itapiti iinatukemiao, wa'a weeweruma ya'yawichi peereichi ajakaio, ka'chi eramitia eemea aamo chaachapamiao, Riosia aamo eratiea chaachapameri eemea wa'ao, ki eemeche piineri nokimerikapa wa'ao, wa'achi ihsiamerikopua Riosiai, aamo ahjama ku'ika nayewakao. ¹² Waika taawechemiamio ahpo poponiemeai, ahpo poonioi nehjimeripua meripuawichio, noonoraai wa'achi iintomeripua tiame, ahpo tatana nehjakaopua ko'ipuamechio; aata tatanaraai ahpo noono nehjimeripua tiame meripuachio. ¹³ Yooma wehjoarichi mochikamea, noochi te'teriopa aamoo, nekamuchemeripua; nape wa'a te'tereniai ki se'wika noochi paparaka newitoka puuyakamea, te'ta kajuyachisio, Riosie newipatepuamepua.

¹⁴ 'Ehkoriami Riosi nayewatura Raanieria, wahka ih-toriachi ikipuame iyoteriaipua, itapiti tísia iinya tiame yachapuamekopua i'isaeri tiopachi yooreminao, kiisi yachapuachi tiame. Ehkoriami Raanieri tuuya iyonakamea, pu'ka taawechi pu'ka tísia iinya tiame tetewapao, pahtemapua Raanieri cheeriao. Pahteka tetewamea pu'ka tísia iinya tiameo, kaawichiami ujumamitiapua, yooma Uurea weechiami mochikamea. ¹⁵ Aata ahpo karijampa ihsiamea, ki tekisaa kaawe enemiipua ahpo itapitiwaoi ma'chipamiao; ¹⁶ aata wahka nokayameai ki e'enasaa kaawe enemiipua, ahpo petechioi ahpo wisasoriwa ma'chipamiao. ¹⁷ Pu'ka taawechi peteteka mochikame oowerua, ahpo tatana chiitoka mochikameaipua pehjo, tísia tesiwa te'teremeripua! ¹⁸ Pukaepa pu'ka taawechiami noochi paparaka mochi-

toamea, Riosichi itaka mochitomitiapua, ki tuuroi enemichiopua wa'a ikipuameo. ¹⁹ Pu'ka taawechemi tísia aiwapuamea, ki nu'uti teeremeripua, ka'chitia taawechi tetewiniame, naayachi o'inia i'ka weee yachatiasichiopua, neipami ahkai wahka ihtoriachioi. ²⁰ I'ka tísia aiwario ki kahporatasoopua Riosio, apochi paparamewichioo, aataai ki itipimeripua ahjakameo. Nape yooma apochi paparakameopua Riosia, ahpo tatana iintapariaopua, kahporatamapua pu'ka taawechemi tísia aiwaka mochitoao.

²¹ 'Waikami taawechemi aata Riosichi paparamea aatae ahpo chaanetiao: “Ne'neo, i'wa kahti Riosie Weratiamea”, wahjachikoieoi chaanetiaapua: “Ne'neo, waamikachi kahtipua”, ka'te pichikemitiapua pu'kao. ²² E'enameripua weeka aatao, Riosie Weratiameko tuuyame, nape wihtuka chaachapameripua. E'enameripua tiameo, pichiwaka Riosi nayewameka chaachapame, ahkasioi puuua tiameo, Riosi peenia ihsiwa nokisikao. Ahkasioi puuua Riosi ahpo tatana iintapariaoi, wihkuenaremapua; nape pu'kaopua wihkuenariaio, kiisi yuumpamapua, te'ta pewatiame mochitoamekopua Riosichio. ²³ Neeea no'o ahjariao, i'ka wa'a ikipuame aamo tuuyenapua, te'ta nane'reka mochitomichiopua, wahka ihtoriachi ikipuameo.

Tijoe Tijoetukamea eenechi enameri

(Maateo 24:29-35, 42-44; Ruuka 21:25-36)

²⁴ Nape pu'ka taawechemi pu'ka aiwari u'matosoopa, taaaai tukapasipamapua, meechaai ahpo mechatajenao choipameripua. ²⁵ So'poriai tewekachi o'inia, ki ookapi ruhjame tetewipuamepua, ahkasi tewekachi ohjoemeai, tísia chachapia noonoimeripua majakao. ²⁶ Waikao nee Tijoe Tijoetukamea, toomarichi eename tetewipuamepua tekika, ki teesa tiame tajitoka

eename Riosi utewariego, tahpitika tiame teetoka uutapari. ²⁷ Waikao nee Tijoe Tijoetukamea tekisaopua, nuuremania no'o ku'iwario, yooma na'poamichiopua no'o poanatariaopua Riosiwichioo, yomatiam naomina i'ka weeechi mochikame, ahkasi i'ka wehjoarichi sihkochiamisioi mochikame. Wa'a ikisa tewekachi Riosie apechunatiameoipua wa'asio, yomatiam na'poanuremania pu'kaoi.

²⁸ 'Eemea pepenipamitiapua i'kao, chuunachitia wa'achitarichi no'o aamo masitiao: Pu'ka oowarao rahtatiame uuyoioipua sawatakao, nane'riame teemea waikao, paamuni asiriamekopa wa'asi. ²⁹ Wa'achitia i'ka a'chitiame simiyoioipua, taaa ikiyao, meeचाoi, so'porioi tiame tutukapasipasooa, no'o eenamechitiapa nane'reniam enemeripua, no'o Tijoe Tijoetukameo, aamo ta'pechi muirachi weeriamechitiaopua, erakopuamekoopua wa'asio. ³⁰ Yooma ihji wa'a tiame teetomeria, pichiwa wa'a teeremeripua kajuyachi taawechio, ke'chu wahjipoi waikami mochikame, tetewimerio. ³¹ Tewekaa weea tiamea wahjipatarepua, nape ihji no'o chiiia te'ta pichiwapua, kiisi wehchi wichika itipimeripua.

³² 'Nape pu'ka keenako ikimiao ihta taaweio, ki aawata nane'riamepua pu'kao, Riosi ku'iwari tewekachi mochikameai, neeeai wehjoarichi ti'tijoechitiaoi kiisi nane'riamepua, apoche no'o Noono tewekachi kahtiam-era, nane'riamepua pu'kao.

³³ 'Wa'a tiachipa eemea, pusakameche mochitopuapua no'oche enamia inataka, ki nane'riapa achini keenako no'o enemiaopua. ³⁴ Ihjia naatika tiamepua, aata tijoe teekora seenu weeechi akipakamechitia, ahpo tehkiwao ahpo tekipanatewa tooesaopua yoramichio, ahkasi ahpo eenachisi. Puuuu ahpo ta'pechi yeetepawa

tekipanatewaopua, chaanesa simirepua: “Ka'te kochika yasimitia muuua, eenechi eenasionia senawato enamiitenia.” ³⁵ Wa'a tiachipa eemeai pu'kachitiao, ka'te kochika mochtomitia no'o enamiaopua, ki nane'riamekapa eemea, achini keenako no'o enamiao, seenekachioinia tukapasipooi enamaoinia, naasipa tukaooi seenekachio, seenekachi totori oowira kusuyooipua marikarowa, piarioiopua seenekachi. ³⁶ Aamo inateka mochtopuapua, ki aamo kokochiame tewipuawichio, senawato no'o eenoiopua. ³⁷ I'ka no'o aamo chaania, yomachi weechi mochikame chaaneka chiiamenia: ;Ka'te natakia mochtomitia eemea, senawato no'o enamiao!

14

Eesusi noriwi chapipua katewewa

(Maateo 26:1-5; Ruuka 22:1-2; Waani 11:45-53)

¹ Ooka taawe toiriai Semejenato pahko enamiachio, paani ki rewaruraeme koi'wachio. I'isaeri tiopa ne'neserosi te'ta pa'pamuratuameraa i'isaeri iyoteri ti'tijoea tiame, Eesusi achini yooraka ahpo chapimia i'yariaipua, wihkueka merimo o'rakapua pu'kao. ² Nape ookapi puuua chaachaparepua:

—Nape pahko simiyoiopua pehjio, ka'chi yoramete teemea pu'kao, ki tahpitika noonowemichio, pahkochio.

Oowitiame peenijua to'wekame Eesusi moochi

(Maateo 26:6-13; Waani 12:1-8)

³ Eesusia Wetania mochiwachi eenariaipua Siimoni ta'perachi, Reperaeme teewataniame tijoe ohjírachi. Eesusio meesa weeriachi kahtioio, wa'a eenarepua aata oowitiame, piie riimeta pochikame tísia nateyame sewajuya makotoame, apoche narato tewaniamee netetiame

sewajuya. Puuu oowitiamea pu'ka riimeta kuhtarachi kahponasaopua, Eesusi moochi to'werepua pu'ka riimetachi peeniajuwao. ⁴ Waikao wa'a iintokopao pu'kao, ookapi wa'a mochikamea, nekaweka tetewarepua pu'ka oowitiameo. Wa'a erakoapa puuuu, ahpo chaachaparepua:

—¿Achini iikai na'atame puuuu tísia nateyame peeniajuwao? ⁵ ¿Nehjimetioipua pu'kao ohso kaawe, paika sienta taawechi yowiwame kehkisi, pu'ka toomio, tesiwa te'tiamera ku'ime teereriaipua?

Wa'a chaachapaka na'areriaipua oowitiameo.

⁶ Nape Eesusia wa'a chaachapopa pu'kao, chaanerepua:

—Ka'te na'ara chaachapa eemea i'ka oowitiameo; ¿achini iikai na'ara chaachapame ihji oowitiameo? Ihji oowitiamea kihta ki kaaweruma iintokamepua, ohso-tia puuuu, te'ta kaawerumara iintowa iintokamepua. ⁷ Aaata te'ta tooremuameo, senepi taawechi amochi iinuemeripua ku'ipuamewichioo, nape no'ooo, ki senepi taawechi amochi iinuemeripua. ⁸ Ihji oowitiamea ahpo tesiwatia iinukai i'ka peeniajuwao, no'o moochi to'wekamepua. Ihji oowitiame iintoriaa, ke'chu no'o mukuyoi, no'o weerewachi chuhchekamepua peeniajuwao, no'oo, peeniajutiamé katewepuawichiopua teesotatiachio, wahjipame toaniachio. ⁹ Pichiwa aamo chaania-mentia i'kao, ihji oowitiamea i'ka noochi iintoriao, ahkaai i'ka wehjoarichi Riosi kaaweruma tuuyewari nayewatu-tiachio, i'ka oowitiame kaaweruma iintoria inatepaka mochtopuamepua.

Uurasi tewaniame Eesusi noriwi nehjaria

(Maateo 26:14-16; Ruuka 22:3-6)

¹⁰ Uurasi Ihkarióte tewaniamea, piiripi puuu oosa mariki aampa ooka ajawariaa, i'isaeri ne'neserosi te'ta pa'pamuratuamechi simirepua, Eesusi noriwi nehjiwa

ahjama nayewamia. ¹¹ Waikao puuu i'isaeri tiopachi te'ta pa'pamuratuamea Uurasi chiia inamukapao, kaawe erakoka natetemo tuurepua natekarao. Waikao o'inia Uurasia, o'inerepua i'yasika achini iintoka ahpo nehjimia Eesusiopua.

Taamo Paamira Eesusi Semejenato pahkokoi, aari ko'karia (Maateo 26:17-29; Ruuka 22:7-23; Waani 13:21-30; 1 Koorintio 11:23-26)

¹² Pahcha pukeri o'iniachi taawechi Semejenato pahkoo, ki rewaruraeme koi'wachio paanio, po'wa Riosi oowewariwichio meriwachiopua, Eesusi ajawariaa iinatukerepua Eesusio:

—¿Akana aamo yorajeranimua, Semejenato pahko ko'kopuachio?

¹³ Waikao Eesusia ooka ahpo ajawaria uusaopua, chaanerepua:

—Waami siimpamitia eemea muuwari mochiwachi. Wa'a tetewimeri eemea aaata tijoe sikorichi neeroi mahtotoame. Pu'ka na'naritopuapua, ahkasi ta'pechi pakiyachisi. ¹⁴ Wa'a ta'pechi pakiriachio, chaanemitiapua wa'a kariwaameo, taamo Masitaria aamo iinatukenurekapua, akana yooreko yorapuamekopua, Semejenato pahko ko'kopuameo, ahpo ajawaria ahjama ko'komiachio. ¹⁵ Waikao apoe aamo ne'netemapua, akana yooreko aamo yoramia pu'ka kooameo, te'pa raampatakarichi yoorémina. Waikao wa'a yorapuapua pu'ka kooameo, taamo ko'komiao.

¹⁶ Waikao Eesusi ajawariaa, wa'a siimpasaapa wa'a muuwari mochiwachio, yooma ahpo chaaneretiachitia tetewarepua wa'ao. Wa'a yooremina yoorarepua waikao, pu'ka Semejenato pahkokoi koi'wao.

¹⁷ Waikao Eesusia tukapasipasoopua, wa'a eenarepua ko'komiao, ahpo oosa mariki aampa ooka ajawaria ahjamao. ¹⁸ Waikao Eesusia ahpo ajawaria ahjama mochinioipua koi'rachiopua koakao, chaanerepua ahpo ajawariao:

—Pichiwa aamo chaaneniame neeea, piiripi i'wa koayame no'o ahjamao, no'o toomichi noriwi nehjimerikopua.

¹⁹ Waikaopu ajawariaa, tísia yuuwesipakaopua, yoomahka pipiripi iinatukerepua Eesusio, chaachapaka:

—¿Neejoare Paamira?

²⁰ Eesusia nehjiarepua:

—Piiripi eemepua, i'wa mochikame no'o ahjame, oosa mariki aampa ookao, no'o ahjama pehtorichi ichuka koayame. ²¹ Ihji no'o Tijoe Tijoetukamechi iintopuamea, Ehkoriaami Iyoterichi chiia iintopuamepua; nape ¡Ai puuu no'o noriwi nehjakamea, epeche kaawe eneriaipua ki naawasaa!

²² Wa'a cheeka Eesusia koaka mochinioio, piiripi paani uusa cheryema kiasaopua ahpo tewekachi Noonoo, naasipasi chi'wanasa pu'ka paanio, chi'wapame ki'yarepua ahpo ajawariao, eee chaaneka:

—Ihji paania no'o weerewapua. Ko'komitia eemea pu'kao.

²³ Wa'a ikisaopua, paaso to'wame uusaopua tiameo, tewekachi ahpo Noonoo cheryema kiasaopua tiameo, ahpo ajawaria iijinurerepua pu'kao, pu'ka paasochi maaniamepua. Waikao Eesusi ajawariaa, yooma ahka iijirepua pu'kao. ²⁴ Wa'a ikisooa ahpo ajawariao, chaanere Eesusia:

—Puuu paasochi maaniame aamo iijiraa, no'o eerapua, puuu eeraa Riosi ehkoriaami mochiriame ahjama katew-eria pichiwatamepua, no'o eera wi'sumiaa pichiwatani-ame. Ihji eera no'o wi'sumiaa, ki ookapi tatakoririamewi-chio piipatepuamepua. ²⁵ Ehpeo pichiwa chiiamenia, ki oosa no'o iijimerikopua, i'ka echijuwari neeroraopua, ahkasi no'o Noono ye'karichi no'o yasipaka ye'kachisi. Ahkasi waikamisi iijimerinia eenechio, i'ka echijuwari neerora, weemera ye'karichi.

Eesusi ka'itawa Peeroe

(Maateo 26:30-35; Ruuka 22:31-34; Waani 13:36-38)

²⁶ Neipao, aari koi'wame ko'kosaapua, Riosi wikatari wikatasaapa wa'asio, Ooriwo roomosachite e'enarepua E'semani siimpakao. ²⁷ Wa'a nokisiaio, chaanere Eesusia ahpo ajawariao:

—Yooma eemea noochi paparamekaio, ehpe tukao wa'api no'o chapitioo, piineri no'o toaka ujumameripua, Ehkoriaami Iyoterichio, eee chiiamekopa: “Me'rema neeea tepuyamerao, wa'a ikitiaapa po'wa tepuyaa, yooma chi'ripamapua.” ²⁸ Meripuamenia me'yao, nape eenechi oijenamerinia; oijenasaapa neeea, Arirea ihsimania wa'a aamo e'enoio.

²⁹ Waikao Peeroa wa'a chiiopa Eesusio, chaanerepua:

—Pe'yachi wahjachi aamo ajawariaa, aamo piineri toita, nape neeea ka'i.

³⁰ Nape wa'a chiiopa Peeroo, Eesusia chaanerepua:

—Pichiwa aamo chaaniame neeea, i'ka wa'api tukao, ke'chu oosa kusuyoi totori oowirao, paisa simiyame no'o ka'itamiitemua, kiisi no'o machiyo tuuka.

³¹ Nape Peeroa utewaeme naawesakao, eenechi chaanerepua Eesusio:

—Nape neeea ahkasioi meripuameaio, kiisi aamo ka'itamerinia.

Waikao yooma Eesusi ajawariai, wa'achi chaachaparepua tiame.

Eesusia ahpo tewekachi Noonoma nayewani, E'semaní tewaniachi

(Maateo 26:36-46; Ruuka 22:39-46)

³² Ehjepamio, E'semaní tewaniachi ajasirepua. Eesusia wa'a ajasitioopua, chaanerepua ahpo ajawariao:

—I'wa no'o puuyemitia eemea ku'itapio, no'oo no'o Noonoma nayewachisi pehji.

³³ Waikao Eesusia, wa'a toisapa ookapi ahpo ajawariao, Peeroche i'torepua, Aakowoo Waani tiame. Pu'ka yeeka simiyaiopua, tísia iyana eraparepua. ³⁴ Wa'a erapakaopua Eesusia, chaanerepua ahpo yeetoao:

—Ki nu'uti tahpitika e'ramenia noochio, no'o iikachi yuuwesiwao, ahkasi mukime e'ramenia. I'wa itipimitia eeme ku'itapiopua pahchu, nape ki kokochika.

³⁵ Waikao Eesusia, teesa wamichuri akiparepua ahpo Noonoo tewekachi kahtieme ahjama nayewamia. Wa'ao chopokorieka weripakao, ahpo Noonoo, ahpo aiwamia se'witepua itanerepua. ³⁶ Pu'ka ahpo Noonochi itakao, eee cheerepua ahpo Noonoo:

—Muuu no'o No'noo, kihta iinuame aamowichioo, ki kajuka iintome tiiao; pukaepa no'o se'wijeramenia i'ka tísia no'o aiwamiao, nape ki no'o e'rachitia iintoka, aamokamera e'rachitia ohso kaawe.

³⁷ Ehjepao ahpo paika ajawaria toariachi enasaa, kokochiame tewarepu pu'kao. Eesusia wa'a te'teriopa pu'kao, yooma pusatesaopua pu'kao, chaanerepua Peeroo:

—Siimoni, ¿kohchiamu muuua? ¿Kiisi pusakame yasime e'ramemua ku'itapioi, ne'neka yasimitiooi?

³⁸ Ne'neka mochimitia eemea Riosichi itakao, ki aamo eenechi ahsemichioopua aamo nahsinapari kochirewao.

Aamo ki kochimeriko e'raio, aamo wa'api resipariwaa, aamo kochipatiamepua.

³⁹ Waikao Eesusia, eenechi simisaapua ahpo Noono ahjama nayewamiao, eenechi simiterepua cheekao, pu'ka wa'api naewaka. ⁴⁰ Eenechi enasaapua oosa simiyachi ahpo ajawaria ne'nemiao, eenechi kokochiame tewarepua pu'kao. Eesusia pusateniaio, kihta nehjiame erakorepua, tfsia kochinariapa. ⁴¹ Ehjepa eenechi enasaa Eesusia paisa simiyachiopua, chaanerepua ahpo ihsiachi yeetoriao:

—¿Iiweta resipuna eemea kokochika? Soparanipa wa'asi; ahseparupua wa'asi keenakoo, no'o Tijoe Tijoe-tukameo, nanaaramechi nehjipuachio. ⁴² ¡Yaapiti mochisisa! Nahpe waami wahja itipiriachi!

Wahja itipiriachi asisaapa Eesusia chaanerepua pu'kao, yooma ahpo ajawariao:

—Wa'atika ihtoame tijoeapa, no'oo Tijoe Tijoe-tukameo, noriwi toomichi nehjakamea.

Eesusi chapisa, i'toniame

(Maateo 26:47-56; Ruuka 22:47-53; Waani 18:2-11)

⁴³ Wa'a chioi Eesusiopa, wa'atika ihtore Uurasiapa, Eesusi noriwi toomichi nehjakamea, piiripi puuu oosa mariki aampa ooka Eesusi ajawariaa. Ihjia, ki ookapi merimacheta makotoame, yeetoka eenariamepua, wahjachi puuuu, kuuu ahjae wewepua makotoka e'enakamepua. Puuuu te'te ne'neserosi te'ta pa'pamuratuamee uhjuratiame enerepua, iyoteri ti'tijoe uhjuratiame tiame, wahjachi ti'tijoe uhjuratiame tiame, o'ochetiame pirenaturi tewaniamee. ⁴⁴ Uurasia Eesusi toomichi nehjaio, cheekame eneriaipua: “Pu'ka aaata no'o chuchuyao, pu'ka chapisa i'topuapua, kaawe chapitoka, ki aamo neipumichiopua.”

⁴⁵ Pukaepa puuuu asisaapa, Eesusi naaepakao:

—¡Masitari! —cheekao, chuchurepua. Waikao i'isaeri pa'pamiratuame soontarowaraa, Eesusikamera chapirepua.

⁴⁶ Wa'a yooraka chapinioi Eesusio, i'topuawichioo, ⁴⁷ piiripi Eesusi ajawariaa, ahpo merimacheta ma'chipasa, nakachi meteka tehpunerepua, te'ta ne'neseriosi paamiratuameopua, ku'ira.

⁴⁸ Waikao Eesusia chaanerepua ahpo chapiriameo:

—¿Eemea nasimachetawaeka e'enakamepua, kuuu makoka tiame no'o chapimiao, eemea no'oo aata ichikoameka yooramepua? ⁴⁹ ¿Achini iikai ki no'o chapika eemea, no'oo i'isaeri tiopachi senepi taawechi no'o tetewaio, no'oo masiteka ihsioio? Aa, nape wa'a teetoame ihjia, Ehkoriaami Iyoterichio wa'a chiamekopa, wa'a ikikache itipimerikoopua.

⁵⁰ Wa'a ikinioio yooma Eesusi ajawariaa, piineri toisa ujumarepua.

⁵¹ Piiripiche temari na'naritoriaipu, nape puuuai chapinareretiaipua tiame; ⁵² nape puuuai wisasoriwarachi chapiniaopua, yasipaka newika poiyame u'marepua.

Eesusia te'ta i'isaeri napawiriachi

(Maateo 26:57-68; Ruuka 22:54-55, 63-71; Waani 18:12-14, 19-24)

⁵³ Waikao Eesusia, te'ta ne'neseriosi paamiratuamechi i'toretupua. Wa'ao yooma ne'neseriosi pa'pamiratuamea, o'ochetiame tewaniameapua tiame pirenaturi, wa'a ikisa iyoteri ti'tijoeapua tiame, wa'a weruma nanapawiwa nanapawiniachi napawirepua. ⁵⁴ Peeroa mehka weritoka ne'netoka, na'naritosaapua, ahkasi te'ta neeseriosi ta'perachisi eenarepua, wa'a ta'pechio na'iretiopao, wa'a weriparepua tatapamiao, wa'a ta'pechi inatiame tatapachi.

⁵⁵ Wa'a weruma napawitiachio, yooma i'isaeri pa'pamuratuame wa'a e'enakamea, yooma te'ta, Eesusi na'ara iintoria i'yeriaipua iinatukekao, nape itapiti merime teerewa; nape Eesusia kihta tewikeretupua, ihtaoi weruma na'ara iintoriao. ⁵⁶ Aapoeo muuwaeme wihtuki Eesusi wenejiaio, ki napati wa'achi chaachapakua wenejirepua, aapoe wa'api ahpo nateparika nayewapapua. ⁵⁷ Nape wahjachi wa'a e'nakamea tiamea, wihtuka wenejiriaipua Eesusio, eee chaachapakao:

⁵⁸ —Teemea i'ka tijoeo, inamukamepua chiameo: “Neeea i'ka tiopa ti'tijoeo netetiameo, nooe wa'api ru'minasa i'ka tiopao, paika taawechi werapamania eenechio” —wa'a chiame inamukame teemea.

⁵⁹ Nape wa'a chachapaipua wenejikao, ki napati wa'achi chachaparepua.

⁶⁰ Waikaopu ne'neseriosi te'ta weruma paamiratuamea, werisika wa'a napawitiachi naasipao, iinatukerepua Eesusio:

—¿Kihta nehjianimua aamo wenejiwao? ¿Ihtana chanimamua aamo nehpuapakao?

⁶¹ Nape Eesusia wa'a chaaneniaio iinatukekao, kihta nehjiarepua, piiripioi naera. Waikaopu ne'neseriosi te'ta weruma paamiratuamea, eenechi iinatukerepua Eesusio, cheeka:

—¿Muuupu te'ta Riosie Weratiamea, te'ta Riosi Kaaweruma Taanaraa?

⁶² Eesusia nehjiarepua:

—Eje'e, nee puuuu. Eemea wahka ihtoriachio, no'oo Tijoe Tijoe tukameo, no'o Noono te'pa kahtiame Ki Teesa Utewaeme kahtiachi ahjama, ahjamina kahtiame no'o tetewimeripua, wa'a o'iniaopua tiameo, toomarichi weritoka no'o tekiyame tetewimeripua, i'ka weechio.

⁶³ Waikaopu ne'naseriosi te'ta weruma paamiratuamea nekakao, ahpo wisasoriwa panisuka si'panarepua, wa'a iintosaapua, chaanerepua wa'a napawikameo:

—¿Ihtanawichio epeche wenejiwa nakitariapua?

⁶⁴ Inamukame eemeapa, na'araka nayewamekopua Riosichio. ¿Ihtana chaachapame eemea pu'kao?

Waikao yooma ahkao, meripo tuurepua Eesusio.

⁶⁵ Waikaopu Eesusi chokichi ajakamea, o'inerepua Eesusi akachupeka. Wa'a nokisao, Eesusi puusira to'peka wewesao, chaachaparepua:

—Ehsoo, ¿aatana ihsirupu aamo wewekao? —
chaachaparepua na'arekao.

Wa'a nokisaopua Eesusio, wa'a inatiame soontaroa, nanarichi wewesa ma'chiparepu iinatukeniachio.

Peeroa Eesusi ka'itani

(Maateo 26:69-75; Ruuka 22:56-62; Waani 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Wa'a ikitioio Eesusio, Peeroa teere weririaipua pehji, napawitiachi ma'chi. Wa'aoi wa'a eenaka piiripi oowitiame neeserosi ku'yamea, ⁶⁷ wa'a weeriamo tete-wapa Peeroo, na'isuwe tatapaka, puuua kaawe ne'nepaka Peeroo, chaanerepua:

—Muuu tiamepua, Eesusi Nasare ohjoeme ahjama oiyamea.

⁶⁸ Wa'a chaanetiapa Peeroa ka'itarepua cheeka:

—Ka'i, kiisi machiyamenia pu'kao. Neeea aamo chiiao, ki nane'riamenia.

Wa'a chaaneretiaapa Peeroa, ma'chi machenarepua waikao, wa'api wa'a ta'pechi muiwachio. Pu'ka wa'apichi kusuriamo totori oowiraai. ⁶⁹ Puuu wa'api oowitiamea wa'a ku'yamea, eenechi tetewapa Peeroo, chaanerepua wahjachi wa'ami ajakameo:

—Ihji tijoeai, puuupua tiame Eesusi ahjama oiyamea.

⁷⁰ Nape Peeroa, eenechi ka'itarepua, ki pichiwako tuukao. Waikao puuu ajakame tuuyetiamea, ehjepamio paisachi simiyachio, chaachaparepua Peeroo:

—Pichiwa muuupua tiame, pu'ka tijoe chapitiame ah-jama oiyamea, Arirea ohjoemechitia nayewámemua.

⁷¹ Waikao Peeroa, tísia utewaeme ahpo ka'itarepua, eee cheekao:

—¡Kiisi machiyamenia pu'ka tijoeo, aamo chaachapao!

⁷² Wa'atiaiche, eenechi kusure totori oowiraa, paika simiyachiopua. Waikao Peeroa inateparepua, eee ahpo chaaneretia Eesusieo: “Ke'chu oosa kusuyoi totori oowirao, paisa no'o ka'itameri muuuu, kiisi no'o machiyo tuukao.” Pu'ka wa'a ahpo wa'a chaaneretia inatepakapaopua Peeroa, nanararepua tísia yuuwesipaka.

15

Eesusi Piiratoe, utewaeme iinatukewa

(Maateo 27:1-2, 11-14; Ruuka 23:1-5; Waani 18:28-38)

¹ Ma'chirepasooa yooma ne'neseriosi pa'pamiratuamea iyoteri ti'tijoea tiame, o'ochetiame pirenaturia tewaniameapua tiame, wa'a ikisa yooma puuu te'ta weruma peereira pa'pamiratuameapua tiamea, Eesusi o'yesa i'tonurerepua Piiratochio. ² Waikao Piiratoai wa'ao, iinatukerepua Eesusio:

—¿Muuukosapu i'isaeri yawichia?

—Wa'atepua, amoe wa'api wa'a chiamepua —cheeka nehjiare Eesusia.

³ Waikao ne'neseriosi pa'pamiratuameo, weeka itapiti utewa chaachapopa wenejikao, ⁴ iinatukerepua eenechio chaaneka:

—¿Oowera kihta nehjianimua aamo wenejiwao, ki ookapi aamo wenejniaio?

⁵ Nape Eesusia kihta nehjiarepua. Waikaopu Piiratoa: “Aatia wa'a tiamejuarepua”, eraparepua Eesusio.

Eesusi merinurewa muuwarie

(Maateo 27:15-31; Ruuka 23:13-25; Waani 18:38-19:16)

⁶ Piiratoa senepi pu'ka pahkokoio paamuachio, aaata na'sonatiame toayame eneriaipua aaata peeresoo, aatanakamera peereso ma'chi toinuraniame ti'tijoeo.

⁷ Waika taawechiamio wa'a iinueniame eneriaipua piiripi peereso Warawasi tewaniame, wahjachi ahjama pirenatuka ti'tijoe ko'yame, puuuu muuwaeka nasiwaniachi nasiwakame, ahpo yeetowa nasiwaniame ahjama. ⁸ Waikao muuwaria, Piirato senepi paamuparichi ijintoakamera yoranurarepua, aaata piiripi peereso ma'chipaka toiwame. ⁹ Waikao Piiratoa chaanerepua muuwario:

—¿Aatanakamera nahki eemea toipuaichioo, i'ka i'isaeri Yawichiwara?

¹⁰ Wa'a cheere Piiratoa, nane'rejeretoapa pu'ka ne'neserosi pa'pamiratuameo, ahpo paamiratuwa wa'inaka wenejiriopua Eesusio. ¹¹ Nape ne'neserosi te'ta pa'pamuratuamea yooma muuwari noonotekao, weeru chaachapaterepua, Warawasikamera itamichio puhjepuawichoo.

¹² Waikao Piiratoa eenechi iinatukerepua cheekao:

—¿Nape ihtana no'o yorajerani eemea waikao, i'ka i'isaeri Yawichiwarao?

¹³ Waikao muuwaeme wenejiameraa, chaachaparepua siinakokao:

—¿Kurusichi merisáaa, kurusichi merisáaa!

¹⁴ Piiratoa chaanerepua waikao:

—¿Ihtana na'ara iintokamesapua naajuo, ahkasi meripuawichioo?

Nape muuwaria simiterepua chaachapakao:

—¿Kurusichi me'yáaa, kurusichi me'yáaa!

¹⁵ Waikao Piiratoa kaawe itipinariapa pu'ka muuwari ahjamao, Warawasikamera puhjerepua waikao. Waikao Piiratoa wepinurarepua Eesusio muuwari tetewachi, wa'a ikisao Eesusio, ahpo soontarowao, kurusichi merimia i'tonurerepua.

¹⁶ Waikaopu soontarao, ke'chu kurusichi merimia i'tomiaio, yawichikarichi ta'perachi i'tosaapua Eesusio, wa'a napawinurarepua yomatiamе soontarowa.

¹⁷ Wa'aopua Eesusio, sehtamurame mopowakira chuhchéretupua, wa'a ikisapapua moochio, wehcha mosokira netetiame yahcheretupua. ¹⁸ Wa'a yorasaapa na'arekao, chaachaparepua siinakoka:

—;Nee, ne'neopu isaeri Yawichio!

¹⁹ Wa'a chaachapakao, moochi weparepua kuhsie, akachupekao. Wa'a nokisaapa, chopokorieka aajapekao, na'arerepua ahpo yawichi teewaka. ²⁰ Neipapa wa'a nokisapa na'arekao, puhjerepua wisasori sehtamurameo, waikao wa'a ikisaopua, wa'api pu'ka wisasorira chuhcherepua eenechi. Wa'asi wa'a nokisapao, ma'chiparepua waikao, kurusichi merimia i'tomiaopa.

Eesusi kurusichi meriwa

(Maateo 27:32-44; Ruuka 23:26-43; Waani 19:17-27)

²¹ Piiripi tijoe Siirene eenamea, Siimoni tewaniame eneriaipua. Ihji Siimoni tatanaraa, Arejantoro eneriaipua piiripia, piirea Ruujo tewaniame. Ihji Siimonia, wasachi tekipanai eenaka wa'ami u'matoio, utewa yoraretupua, Eesusi kurusi mahtotoa, ku'ika mahtotomichio.

²² Eesusia Ókota tewaniachi i'toretupua, Wahjipakame Mo'ojoa, cheeka chaniwame rieko naewaniachio. ²³ Wa'ao Eesusio, wiino ooweretupua miira na'petiame, nape Eesusia ki nakirepua pu'kao. ²⁴ Waikaopua Eesusio mukimichioo, kurusichi chucharetupua. Wa'a noonowisaa soontarao Eesusi wisasoriwao, ahpo newitopua te'erepua

Eesusi wisasoriwichioo, nane'renariapapua aatakamera newitoka machenamerikopua Eesusi wisasorieo.

²⁵ Pu'ka kurusichi chuchanioio, watani keenako enerepua. ²⁶ Wa'a kurusichioiopua, itapiti iyoteri chuhchere-tupua, eee chiiame: “I'isaeri Yawichira ihjia.” ²⁷ Wa'a Eesusi meriwachio, ooka ichikoame ko'iretupua tiameo kurusichi chuhchakao, piiripi ahjamina, piirea owemina. ²⁸ Ookapi ehkoriaami Riosi iyotaperichio, i'ka eee tiame ikipuame nayewakao, eee chiiamepua: “Ki ka'karuma ti'tijoechi tetewipuepua.”

²⁹ Wa'ami u'matopamea mo'rewakao, Eesusi na'arekao, chaachaparepua:

—Ehso muuuu, tiopa ru'minamo tuukamekai, paika taawechi weramo tuukamekai eenechio, ³⁰ ¿achini iikai ki aamo Riosi utewarie tekika aamo newipanimua wa'a kurusichio? ³¹ Ne'neserosi pa'pamiratuameai, wa'a ikisa iyoteri ti'tijoeai, wa'ami u'matopao, na'arerepua tiame chaachapaka:

—Kaawe newipaterepua wahjao, nape ahpo wa'apio ka'chi iika ahpo newipateme e'ramepua. ³² ¿Riosie Weratiame enesaa, apoe wa'api ahpo tekipumetepua kurusichio, wa'a iintosoopua pu'kao, pichiwa i'isaeri Yawichirako, erakopuawichioopua pu'kao!

Wahjachi ookaa kurusichi chuchukuameaa tiame, na'ara chaachaparepua Eesusio.

Eesusia mukuna

(Maateo 27:45-56; Ruuka 23:44-49; Waani 19:28-30)

³³ Oowetawe enetoiopa, yomatiame weechi tukapasi-parepua, ahkasi paikachi keenakoosi. ³⁴ Wa'a keenako teetoio Eesusia, weeru sisinakao chaacharepua:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —puuuu cheeka cheerepua: No'o Riosiwa, no'o Riosiwa, ¿achini iikai piineri no'o toanimua?

³⁵ Wahjachi wa'a mochikamea, wa'a chiiame inamuka-paopua Eesusio, ahpo chaachaparepua:

—Keepukao, ehkoriaami Eeria paaechanipu, ehkoriaami Riosi nayewatura.

³⁶ Waikao piiripi puuu inamukamea, ikanati u'masika ikanati a'potiame uusaopua, wiino cho'koamechi saampatesaopua, kuhsichi chuchasa Eesusi ooweparepua wa'apote, pi'pimichio. Wa'a iintosaopua cheerepua ti'tijoerio:

—Puuetariaopua pehjio, enamakoipu Eeriaa tekipumia.

³⁷ Nape Eesusia weeru sisinakao, mukurepua wa'asi.

³⁸ Pu'ka wa'apichioi, puuu wisasori te'ta i'isaeri tiopara iyoriwachi to'piamea, cha'rika si'parepua te'pasi o'inia teeresi. ³⁹ Waikaopu rooma kapitaia, Eesusi tawemina weripakao, cheerepua:

—Pichiwa Riosichi eename eneriai ihji tijoea.

⁴⁰ Wahjachi ooweruai wa'achi ajariaipua mehka ajaka ne'neka. Puuu piiripia, Maaria Maarena tewaniame eneriaipua, piire Maariaa, Saantiao epeche nu'utira poonira yeeyera enerepua, puuuu wa'api Maariaa, Oose yeeyera enerepua tiame, Sarome yeeyera tiame. ⁴¹ Ihji oowerua, Arirea o'inia Eesusi ahjama e'enariame enerepua, Arirea kahtioi Eesusio, tísia ku'ikame. Wa'a nokarepua tiame wahjachi weeka ooweruai, Eesusi na'naritoka e'enakame Eerusarenisio.

Eesusi mukiso katewetiamé

(Maateo 27:57-61; Ruuka 23:50-56; Waani 19:38-42)

⁴² Semejenato pahkowichio kateweniachikoo, tuka-pasipachioipua wa'asio, pu'ka meereopua resipuniame taawechikoopua wa'asio, ⁴³ Oose Arimatéa ohjoemea, naanaso eratoka Piiratochi eenakao, Eesusi weerewara

itanerepua. Puuu Oosea Te'ta Weruma Pirenatuwa tewaniamechi piiripia, weruma yooreniamechitia tetewiniame eneriaipua. Puuua tiameo, Riosi ye'kari puuyetoka yasitoame eneriai puuua. ⁴⁴ Nape Piiratoa Oosee itanetiapa Eesusi weerewarao, tahpitika eraparepua Eesusio, ikanati mukuriopa. Pukaepa paaerepua ahpo kapitaio, Eesusi pichiwa mukuria iinatukenariapa. ⁴⁵ Waikao Piiratoa, pichiwa mukurio tuuyetiapa kapitaieo, reeserepua Ooseo, Eesusi weerewara tekipusa i'tomichioo. ⁴⁶ Waikao ihji Oosea wisasori tohsaname tarisapaopua, simirepua Eesusi weerewara tekipumia. Wa'a asisa tekipusa Eesusi weerewara ahpo ku'iwa ahjamao, pu'ka ahpo i'toria wisasori tohsanamechi ikapisaapua, wahjipame toaniachi i'tokaopua, yooremina teekarepua. Wa'a tekisaopua muirachio, weruma tehte rahpename chihturamee to'perepua. ⁴⁷ Maaria Maarenaa, Maaria Oose yeeyeraa tiame, tetewakamepua pu'kao, Eesusi weerewara tekitiachio.

16

Eesusi oijenawa wahjiparichi o'inia

(Maateo 28:1-10; Ruuka 24:1-12; Waani 20:1-10)

¹ U'matosoopa resipuniachi taawechio, Maaria Maarenaa, piirechi Maariaa Saantiao yeeyeraa, Sarome tewaniamea oowitiame tiame, peenijauwa tararepua Eesusi weerewarachi chuhchemia. ² Waikaopua pu'ka oowisari pahcha taawechio, Eesusi mukutekitiachi siimparepua pu'ka peenijauwari chuhchemia. ³ Piari taaa machenoi wa'a siimpakao ahpo chaachapasiriaipua:

—¿Aatana taamo wahjoneta Eesusi tekitiachi muirachio?

⁴ Nape ihji oowerua, ajasisaapa wa'a Eesusi mukukatewetiachio, tehte wa'a to'piameo, ikichatiame

tewarepua. ⁵ I'kao, wa'a muisoopua mukukatewechi yooremina ne'nemiao, wa'a yasarepua aaata Eesusi tekitiachi ahjamina, tepekuma tohsaname wakiraeme. ⁶ Puuu oowerua tísia majariaipua pu'ka tetewakao, nape puuu wa'a kahtiamea Eesusi tekitiachi ahjaminao, chaanerepua ooweruo:

—Ka'te majakoo, eemea Eesusi Nasare ohjoeme i'yamepua kurusichi meritiame, nape puuu ki'tiamepua i'wao, oijenakame puuuapa wa'asi.

⁷ Wa'a cheesaapa Riosi ku'iwaria, chaanerepua tiameo:

—Yaapiti nonoraka Eesusi ajawaria tuuyemitiapua, Peerokamera pahcha, pu'kao chaanepuapua: Eesusia Arirea ihsimeriko tuuyo, ke'chu ahpo ajawaria wa'a e'enoipua, ke'chu meriwaio ahpo ajawaria chaaneriachitia.

⁸ Waikao oowerua, u'mapaka puuyarepua mukukatew-erachio, ahpo sasaweka tísia majakame. Pukaepa aawata tuuyerepua pooechi u'mapasiaio.

*Eesusia Maaria Maarena machejena
(Waani 20:11-18)*

⁹ Piiripi puuu u'masikamea Maaria Maarena enerepua, pu'kao Eesusio oowisani nanaarari puuyaneria weerewachio. ¹⁰ Puuu Maariaa piirechi ooka ooweru ahjamao, riisaka e'enarepua Eesusi ajawaria mochikachi, Riosi ku'iwaria ahpo chaaneria tuuyemia. Wa'a ajasisaapua, tísia yuuwesiame tewarepua Eesusi ajawario, naarakoka mochikame. Waikaopua oowerua, chaachaparepua Eesusi ajawario, eenechi oijenariame Eesusia, wa'a cheeka tuuyetiame teemea Riosi ku'iwario, Eesusi tekitiachi yasariameeo. ¹¹ Nape ihji Eesusi ajawariaa, wa'a chaaneti-aiopua oowerueo, kiisi pichiwako chaachapame tuurepua.

Eesusia ahpo ajawaria machejenena pooechi
(Ruuka 24:13-35)

¹² Neipatakiro Eesusia, ooka ahpo na'naritoamera machejenerepua pooechi nokisiniio, nape sewina tiame weritopa, ki machiriapua Eesusio. ¹³ Nape waikachuriami machisaapua Eesusikoo, ikanati siimperepua Eesusi oosa mariki aampa piiripi ajawaria mochikachi, tuuyemia pu'kao. Nape puuu Eesusi ajawariaa, kiisi pichikerepua pichiwa tetewiko tuuyetiaipua.

Eesusi ahpo ajawaria uhjurani nayewatumichio
(Maateo 28:16-20; Ruuka 24:36-49; Waani 20:19-23)

¹⁴ Pu'kachi meeriamio Eesusia, senawato yooma pu'ka ahpo oosa mariki aampa piiripi ajawaria mochikachi machejenerepua, aaata ohjoewachi meesamina mochikoi. Eesusia wa'a machejenekao, te'yarepua ahpo ajawariaopua chaaneka:

—¿Achini iikai ki pichikeka eemea, no'o oijenario tuuyetiaio? Tísia peewame eemea iikachio, kiisi pichikekapa eemea aamo tuuyetiamemo, aaata amochisi e'enakameeo. ¹⁵ Neipa wa'a chaanesapaopua Eesusia, ahjama ko'karepua. Ko'kosepasaopua, ke'chu machenaiopua wa'a ta'pechio, i'kao achini nokisimia kaawe tuuyerepua. Pu'kao eee chaanerepua:

—Eemea ehpe o'inia, yomachiami mochiwachiami si-impamitiapua, yooma ihta no'o iintoria nayewatumia, ihtana iintoriopua no'oo, yooma noochi paparakameo newipatepuawichioopua. ¹⁶ Kiisi pichikekamea i'ka tuuyewario, kokosapuame puuuu, Riosi nekarewaeo. Nape pichikekamea i'ka noochi simiyame aamo nayewatiaio, ahpo ki ka'karuma nokaya toaka, ahpo paatokameapua tiameo, no'oe newipatepuamepua Riosi nekarewachio. ¹⁷ Neeea aamo nayewatusiachio, aamo ahjama

inisimeripua neeea no'o utewarie aamo ku'isikao. Pu'ka noochi paparasiamopua, ma'chiame tetewitesimania no'o utewario, aamo aaata noochi simiyame tuuyesi-wachio. Puuu noochi paparakamea, i'ka naaniatiwari aamo nokisiametewimeripua: Ahkai aamo asikoachimio, no'o teewae puuyachame ti'tijoechi muikame na'arari; ahkai aamo ajasiachiopua, pu'ka seesenu nayewachi nayewame aamo inamumeripua. ¹⁸ Puuu noochi paparasiamoa, amochi tetewimeripua tiameo, sekae chapikoi sayaweo, ki'kioiopua, ka'chi aamo ikiyame; itapiti yerowaeme aamo iijikoiopua, ki mukuyame; aaata kokoriamechi aamo seekarepasoopua, sautiame aamo tetewimeripua pu'kao.

Eesusia tewekachi apechunania

(Ruuka 24:50-53)

¹⁹ I'ka nayewesaapua, neipatakiri taawechiopua, apoe Paamira Eesusia, tewekachi ahpo Noonoe apechunaretupua, wa'asi. Wa'a akipasaapa puuuu, ahpo Noonomina yasiparepua yawichitumiao. ²⁰ Wa'a ikisoopua Eesusio, Eesusi ajawariaa, ahkai yomachi mochiwachiami puuyarepua, Riosi kaaweruma tuuyewari nayewatumiaopua, Eesusi iintorio tatakoria cheriwepuawichio puu tuuyesikaopua. Waikao nayewatuka nokisinioio, ahkai Eesusichi simiyame nayewesinioio puu ti'tijoerio, Riosia pu'ka ahjama inisirepuu ku'isikao, ma'chiame tetewitesikaopua ahpo utewario, ahpo ajawariachi tisia peenia ihsiwa ki maaenari inisikaopua, ahpoo, cheeriachitia. I'wasi kajuna ihji iyoteri chiiaa.

Riosia Warijio Nayewani Ahpo Tisiwa Kaaweruma
Tuuyewari

Huarijío: Riosia Warijio Nayewani Ahpo Tisiwa Kaaweruma
Tuuyewari New Testament

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Huarijio

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 1 Jun
2022

c8002ff9-eafc-5d29-b2c7-a847cdca6c74